

TAMPERE.
FINLAND

2021

**PALVELU - JA
VUOSISUUNNITELMA**

*Yhdyskuntalautakunta ja
kaupunkiseudun
joukkoliikennelautakunta*

TAMPERE

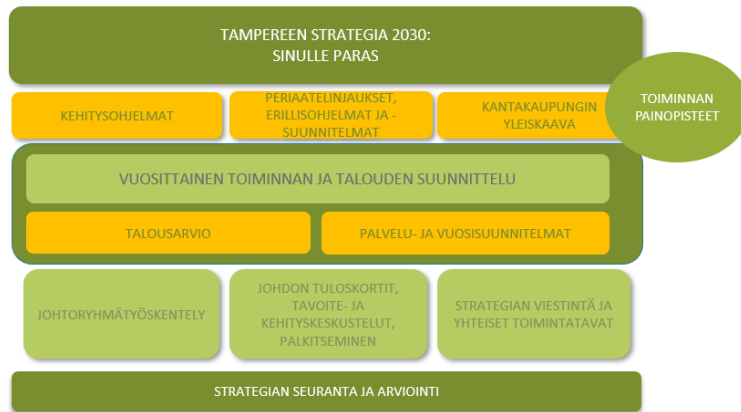
Sisällys

Johdanto	1
Lautakunnan palvelu- ja vuosisuunnitelman valmisteluprosessi	1
Lautakunnan tehtävät	3
Strategiaperusta ja talousarvion toiminnan tavoitteet	3
Kaupunkiseudun joukkoliikenne	5
Yhdyskuntalautakunta	5
Toiminnan painopisteet ja toimenpiteet 2021.....	7
Toimenpiteiden eteneminen vuonna 2021	9
Lautakunnan talous.....	21
Sitovat erät	24
Kaupunkiympäristön suunnittelu	25
Toiminnan kuvaus.....	25
Suunniteltu palvelutuotanto ja talous	25
Toimintakatteen ja nettoinvestointien erittely	29
Hankintalinjaukset	30
Palveluverkko	30
Riskiprofiili	30
Keskeisimmät riskienhallintatoimenpiteet.....	31
Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.....	31
Rakennuttaminen ja ylläpito	33
Toiminnan kuvaus.....	33
Suunniteltu palvelutuotanto ja talous	33
Toimintakatteen ja nettoinvestointien erittely	36
Tuottavuuspilotit	36
Hankintalinjaukset	37
Palveluverkko	38
Riskiprofiili	38
Keskeisimmät riskienhallintatoimenpiteet.....	39
Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.....	40
Kestävä kaupunki	41
Toiminnan kuvaus.....	41
Toimintakatteen ja nettoinvestointien erittely	42
Hankintalinjaukset	43
Keskeisimmät riskienhallintatoimenpiteet.....	43

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.....	44
Raitiotie kehitysohjelma.....	45
Toiminnan kuvaus.....	45
Suunniteltu palvelutuotanto ja talous.....	46
Hankintalinjaukset.....	47
Riskiprofiili.....	47
Joukkoliikenne.....	48
Toiminnan kuvaus.....	48
Suunniteltu palvelutuotanto ja talous.....	49
Sitovat erät.....	51
Hankintalinjaukset.....	52
Riskiprofiili.....	53
Keskeisimmät riskienhallintatoimenpiteet.....	54
Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.....	54
Liitteet.....	55

Johdanto

Lautakunnan palvelu- ja vuosisuunnitelma on osa kaupungin strategista johtamisjärjestelmää (kuva), jolla tuetaan toiminnan strategian mukaista suunnittelua, kehittämistä ja johtamista.

Kuva. Tampereen kaupungin strateginen johtamisjärjestelmä.

Palvelu- ja vuosisuunnitelma valmistellaan osana vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua. Se tarkoittaa ja toimeenpanee Tampereen strategiaa, strategiaa täydentäviä ohjelmia ja suunnitelmia sekä vuosittaista talousarviota.

Palvelu- ja vuosisuunnitelmaan kootaan lautakunnan alaista toimintaa ohjaavat strategiset tavoitteet ja linjaukset, kaupunginhallituksen linjaamat kaupunkitasoiset toiminnan painopisteet sekä niitä toteuttavat keskeiset toimenpiteet. Lisäksi palvelu- ja vuosisuunnitelma sisältää kuvauksen palveluryhmien ja -yksiköiden toiminnasta ja taloudesta sekä riskiprofiilin ja keskeiset sisällöt henkilöstö- ja koulutussuunnitelmasta.

Palvelu- ja vuosisuunnitelmasta raportoidaan lautakunnalle huhtikuun, elokuun ja vuoden lopun tilanteesta.

Lautakunnan palvelu- ja vuosisuunnitelman valmisteluprosessi

Kaupungin yhteinen palvelu- ja vuosisuunnitelmien valmistelun aloitustilaisuus järjestettiin 1.9.2020. Palvelualueiden ja konsernihallinnon valmistelun tueksi järjestettiin 27.10.2020 keskustelutarja vuoden 2021 merkittävimmistä teemoista ja toimenpiteistä, joiden valmisteluun toivottiin palveluryhmä- ja palvelualue-rajat ylittävää yhteistyötä.

Palvelu- ja vuosisuunnitelman valmistelua on lisäksi esitelty kaupungin vaikuttamistoimielimille. Vanhusneuvoston, vammaisneuvoston, maahanmuuttajaneuvoston sekä järjestöedustamon

jäseniltä ja varajäseniltä pyydettiin kommentteja valmisteluaineistoon sähköpostitse 17.6.–27.8.2020. Lastenparlamentin ja Nuorisovaltuuston näkemyksiä kerättiin ko. toimielinten kokouksissa 10. ja 20.8.2020. Lokakuussa 2020 tarjottiin eri toimielinten edustajille mahdollisuutta tarkentaviin verkkokeskusteluihin yhdessä palvelualueiden valmistelijoiden kesken.

Kaupunkiympäristön palvelualueella valmistelua on tehty laajassa yhteistyössä palveluryhmien asiantuntijoiden sekä keskeisten sidosryhmien kanssa. Palvelualueen johtoryhmä kävi keskustelua palvelu- ja vuosisuunnitelman teemoista ja toimenpiteistä 18.11.2020. Yhdyskuntalautakunta sai tilannekatsauksen toimenpiteiden valmistelun etenemisestä 24.11.2020 ja kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 25.11.2020. Lautakunnat evästivät katsausten pohjalta jatkovalmistelua. Palvelu- ja vuosisuunnitelma hyväksyttiin kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan kokouksessa 16.12.2020 ja yhdyskuntalautakunnan kokouksessa 22.12.2020.

Lautakunnan tehtävät

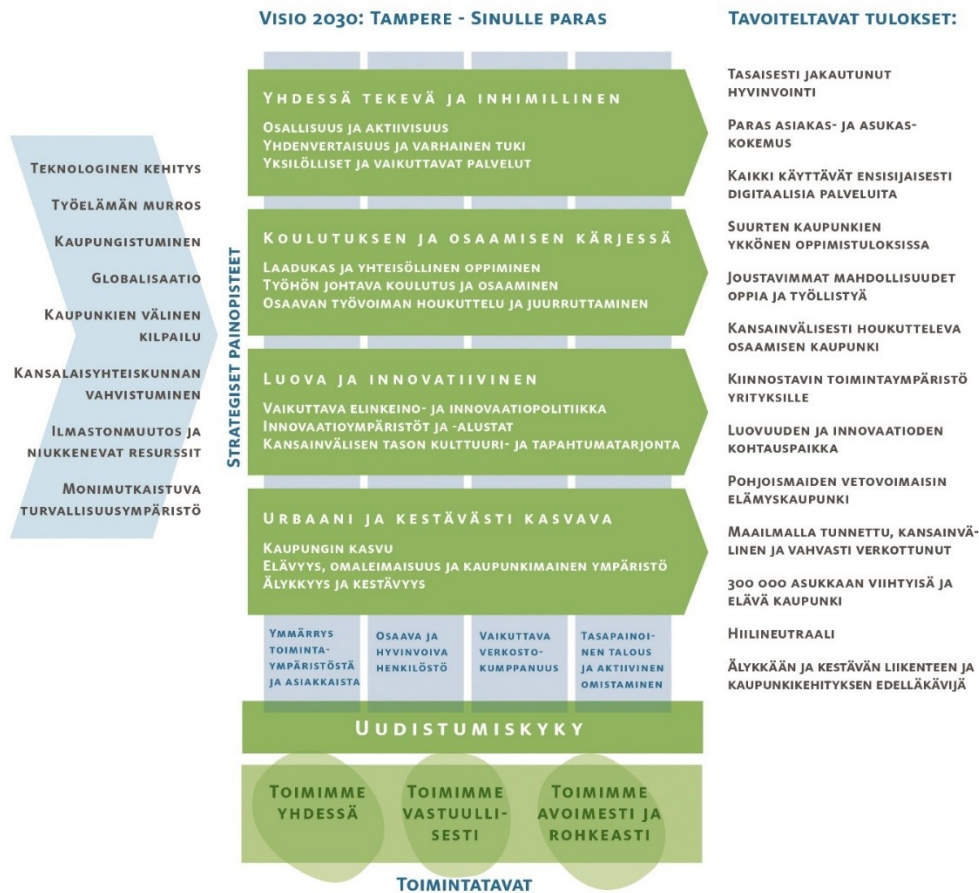
Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii Tampereen, Nokian, Oriveden ja Ylöjärven kaupunkien sekä Kangasalan, Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kuntien yhteisenä seudullisena joukkoliikenteen viranomaisena Tampereen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikenne Tampereen kaupunkiseudulla yhteistoimintana kaupunkiseudun kuntien kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä niin, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

Kaupunkiympäristön palvelualueen organisaatiossa yhdyskuntalautakunnan järjestämät palvelut jakautuvat kaupunkiympäristön suunnittelun, kaupunkiympäristön rakennuttamisen ja ylläpidon ja kestävä kaupunkin palveluryhmiin sekä paikkatieto- ja asiakas- ja tukipalveluyksiköille. Kaupunginhallituksen ohjauksessa toteutettavien raitiotie-kehitysohjelman ja Smart Tampere kehitysohjelmaan kuuluvan Kestävä Tampere 2030 -osaohjelman toimintamenot sisältyvät kaupunkiympäristön palvelualueelle. Jätehuoltolautakunnan 0,415 milj. euron toimintamenot sisältyvät yhdyskuntalautakunnan talousarvioon.

Strategiaperusta ja talousarvion toiminnan tavoitteet

Tampereen strategia on ylin kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja ja se luo pohjan kaupungin strategiselle johtamiselle ja kehittämiselle. Strategiassa on määritelty kaupungille visio ja tavoiteltavat tulokset, jotka ilmaisevat, millainen Tampere on vuonna 2030, kun strategia on toteutunut. Strategiassa määritellään myös strategiset painopisteet, valtuustokauden tavoitteet ja mittarit, jotka kertovat, miten strategiaa toteutetaan ja miten strategian toteutumista seurataan. Lisäksi strategiassa määritellään sen toteuttamista tukevat kaupungin toimintatavat.

TAMPEREEN STRATEGIA 2030

Kuva. Tampereen strategia. Strategian sisällöt on avattu tarkemmin edellisellä sivulla.

Tampereen strategiaan 2030 voi tutustua kokonaisuudessaan [tästä linkistä](#).

Lauri Lylyn pormestariohjelma vuosille 2018–2021 on toiminut Tampereen strategian laadinnan pohjana. Pormestariohjelmaa on päivitetty syksyn 2019 aikana. Pormestariohjelman linjauksia ja toimenpiteitä toteutetaan palvelu- ja vuosisuunnitelmissa.

Lautakunnan alaista toimintaa ohjaa lisäksi joukko muita strategisen tason ohjelmia ja suunnitelmia. Näidenkin sisältämät toimenpiteet huomioidaan tarvittavin osin palvelu- ja vuosisuunnitelmissa.

Talousarviossa vuosittain asetettavat valtuustoon nähden sitovat toiminnan tavoitteet pohjautuvat strategian valtuustokauden tavoitteisiin. Tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille. Alla esitetään kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle ja yhdyskuntalautakunnalle vuodelle 2021 asetetut toiminnan tavoitteet.

Kaupunkiseudun joukkoliikenne

Valtuustokauden tavoite 2018–2021	Nro	Sitova toiminnan tavoite 2021
Asiakaskokemus kaupungin palveluissa on parantunut	9	Asiakaskokemus on parantunut joukkoliikenteessä
Valtaosa asioinnista on mahdollista tehdä digitaalisessa kanavassa ja digitaalisten palvelujen käyttö on lisääntynyt	11	Digitaalisten palvelujen käyttöaste on parantunut joukkoliikenteen mobiilimaksamisessa
Kestävien liikkumismuotojen (kävely, pyöräily ja joukkoliikenne) kulkutapaosuus on noussut valtuustokauden loppuun mennessä 58 prosenttiin (2012=54 %)	29	Joukkoliikenteen matkustajamäärä on kasvanut vuoteen 2019 verrattuna
Kaupungin talous on tasapainossa ja talouden tasapainottamisohjelman tavoitteet on saavutettu	42	Työvoimakustannukset ovat vuosisuunnitelman mukaiset
Tuottavuus on parantunut	48	Lautakunnan tuottavuuskehitys on analysoitu tuottavuusmittareiden avulla

Yhdyskuntalautakunta

Valtuustokauden tavoite 2018–2021	Nro	Sitova toiminnan tavoite 2021
Tyytyväisyys palveluihin ja niiden saatavuuteen on parantunut	8	90 % rakennusluvista on käsitelty 2 kuukaudessa
Asiakaskokemus kaupungin palveluissa on parantunut	9	Asiakaskokemus on parantunut rakennusvalvonnassa ja katujen ja yleisten alueiden kunnossapidossa
Kaupungin kestävä kasvua on vahvistettu kaavoittamalla 80 prosenttia asuinkerrosalasta joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin	26	80 % asemakaavoitetusta asuinkerrosalasta sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin
Energiankulutus on vähentynyt energiatehokkuussopimuksen (2017 - 2025) mukaisesti 7,5 prosenttia	28	Energiankulutus on vähentynyt energiatehokkuussopimuksen mukaisesti 1 %:n
Kestävien liikkumismuotojen (kävely, pyöräily ja joukkoliikenne) kulkutapaosuus	29	Pyöräilymäärät ovat kasvaneet 2 % edelliseen vuoteen verrattuna

on noussut valtuustokauden loppuun mennessä 58 prosenttiin (2012=54 %)		
Kaupallinen raitiotieliikenne ensimmäisellä reitillä on aloitettu onnistuneesti	33	Raitiotien osan 1 rakentaminen on edennyt tavoitellun aikataulun mukaisesti ja kaupallinen liikenne on käynnistynyt onnistuneesti 9.8.2021
	34	Seudullisen raitiotien ensimmäisen jatko-osuuden Koilliskeskus - Härmälä hankesuunnittelu on käynnistynyt
Raitiotien rakentaminen keskustasta Lentävänniemeen on käynnistynyt	35	Raitiotien osan 2 rakentaminen on edennyt tavoitellun aikataulun mukaisesti
Kaupungin talous on tasapainossa ja talouden tasapainottamisohjelman tavoitteet on saavutettu	42	Työvoimakustannukset ovat vuosisuunnitelman mukaiset
Tuottavuus on parantunut	48	Lautakunnan tuottavuuskehitys on analysoitu tuottavuusmittareiden avulla

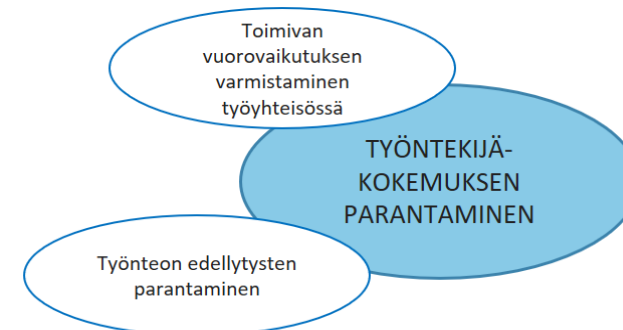
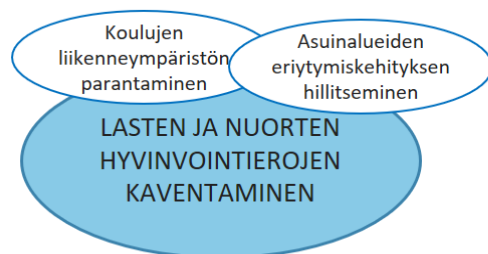
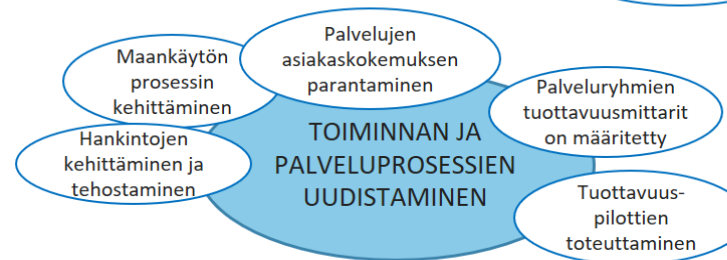
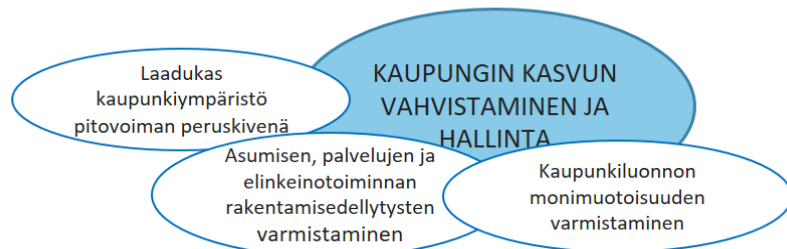
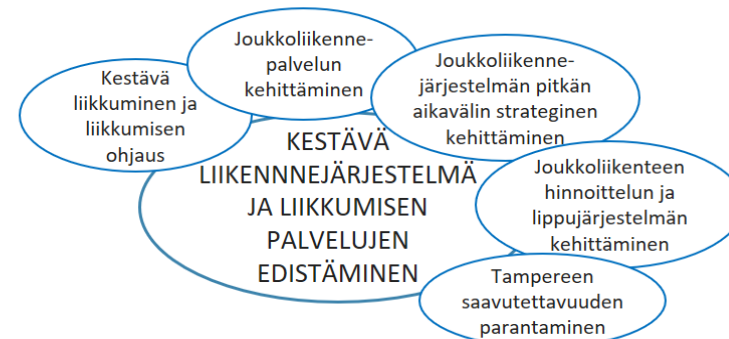
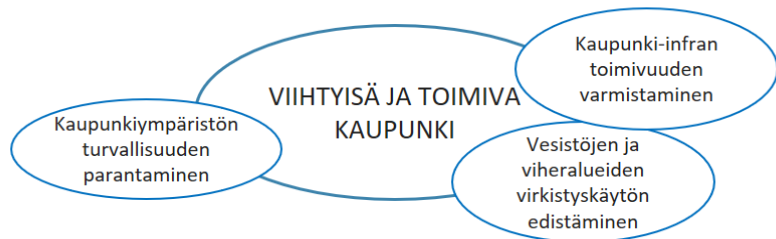
Toiminnan painopisteet ja toimenpiteet 2021

Talousarviossa asetetut toiminnan tavoitteet sekä lautakunnan alaisen toiminnan painopisteet konkretisoidaan palvelu- ja vuosisuunnitelmassa toimenpiteiksi. Painopisteet kuvaavat, mitä lähivuosina tehdään, jotta strategian tavoitteet voidaan pitkällä tähtäimellä saavuttaa. Kukin painopiste sisältää yhden tai useamman toimenpiteen.

Kaupunginhallitus hyväksyi 11.5.2020 viisi kaupunkitasoista toiminnan painopistettä, joihin panostamalla kaupunkitasoisesti saadaan aikaan synergiaetuja ja vauhditetaan strategian toimeenpanoa. Painopisteet ovat lasten- ja nuorten hyvinvointierojen kaventaminen, kaupungin kasvun vahvistaminen ja hallinta, hiilineutraalisuuden edistäminen, toiminnan ja palveluprosessien uudistaminen sekä työntekijäkokemuksen parantaminen. Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta ja yhdyskuntalautakunta toteuttavat osaltaan kaupunkitasoisia toiminnan painopisteitä asettamalla näille toimenpiteitä. Lisäksi kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toiminnassa painottuu kestävä liikennejärjestelmän ja liikkumisen palvelujen edistäminen ja yhdyskuntalautakunnan toiminnassa painotetaan viihtyisän kaupungin vahvistamista.

Kaupungin merkittäviä strategisia muutoksia toteutetaan kehitysohjelmien avulla. Kehitysohjelmilla voidaan tukea myös lautakunnan alaisen toiminnan uudistumista. Toiminnan painopisteet ja toimenpiteet 2021 – kuvassa on korostettuna ne kehitysohjelmat, joiden kanssa keskeisiä toimenpiteitä yhteistyössä toteutetaan.

Toiminnan painopisteet ja toimenpidekokonaisuudet on esitetty seuraavalla sivulla.

SMART TAMPERE
(EKOSYSTEEMI, KESTÄVÄ TAMPERE)

HIEDANRANTA

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA

RAITIOTIE

VETOVOIMAINEN ELÄMYSKAUPUNKI

TAMPERE JUNIOR

Toimenpiteiden eteneminen vuonna 2021

Kaupungin kasvun vahvistaminen ja hallinta				
Toimenpide	Etenemissuunnitelma	Toteuttajat	Keskeisten sidosryhmien osallistuminen ja kumppanuudet	Toimenpiteen edistymisen arviointikriteeri
Laadukas kaupunkiympäristö pitovoiman peruskivenä	Luodaan malli asuntokoon ja –jakauman ohjaamiselle Laaditaan arkkitehtuuriohjelma sekä kaupunkikuvallisen laadun linjaukset	Kaupsu Kaupsu /YKA ja AKA		Malli toteutettu Ohjelma ja linjaukset laadittu
Asumisen, palvelujen ja elinkeinotoiminnan rakentamisedellytysten varmistaminen	Toteutetaan ensimmäiset aluevisiot elinkeinopoliittisen ohjelman mukaisesti	Kaupsu /YKA ja AKA		Ensimmäiset aluevisiot toteutettu
Kaupunkiluonnon monimuotoisuuden varmistaminen	Käynnistetään luonnon monimuotoisuus – ohjelman (LUMO) toteuttaminen Valmistellaan kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma	YSU/ KAUPSU/KEY VIHU		LUMO-ohjelman toteutus käynnistetty Hoito- ja käyttösuunnitelma valmisteltu

	Päivitetään kaupunkitilaohje	VIHU		Kaupunkitilaohje päivitetty
--	------------------------------	------	--	-----------------------------

Hiilineutraalisuuden edistäminen				
Toimenpide	Etenemissuunnitelma	Toteuttajat	Keskeisten sidosryhmien osallistuminen ja kumppanuudet	Toimenpiteen edistymisen arviointikriteeri
Kestävän kaupunkisuunnittelun edistäminen (HNT 1 Kestävä kaupunkisuunnittelu)	Vahvistetaan kaavoituksen energiataarkastelujen ohjausvaikutusta Pilotoidaan liikkumisen 2030 tavoitelukuihin pohjautuvaa suunnittelua valituissa kaupunkikehityskohteissa	Kaupsu/aka Kaupsu/aka ja lisu		Toimenpiteiden eteneminen suunnitelmien mukaisesti
Kestävän rakentamisen edistäminen (HNT 3 Kestävä rakentaminen)	Tehdään 2-3 Vuoden 2021 infra-suunnittelukohteista kierrätys- tai uusiomateriaaleihin pohjautuvat suunnitteluratkaisut Lisätään taloyhtiöiden ja asukkaiden	Suunnittelu- ja rakennuttamisyksikkö Keka		Toimenpiteiden edistyminen, neuvontatarjonnan lisääntyminen, koulutusten käynnistyminen

	energianeuvontaa. (HNT 126)			
	Käynnistetään isännöitsijöiden kouluttaminen energia-asioissa (HNT 126)	Keka		
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Valmistellaan kaupungin ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma	Keka5, KAUPSU/YKA		Sopetutumissuunnitelman valmistuminen, luontoperusteisten ratkaisujen toteutuminen
(HNT 6 Kestävä kaupunkiluonto)	Toteutetaan luontoperusteisia ratkaisuja hulevesien hallinnassa	Kaupsu/vihu		
Kestävien hankintojen edistäminen	Tunnistetaan merkittävimmät hankinnat ilmastovaikutusten kannalta	Keka, kaikki yksiköt		
	Edellytetään uusissa urakkakyselyissä (3 kpl) kriteerien perusteella laadittavaa ympäristösuunnitelmaa	Raksa		
	Pilotoidaan kalustolle asetettavia päästövaatimuksia urakkahankinnoissa.	Raksa		Suunnitteluratkaisujen, pilottien ja muiden toimenpiteiden toteutuminen suunnitelmien mukaisesti
(HNT 5.5 Kestävät hankinnat)	Kehitetään yksiköiden hankinnoista vastaavien osaamista ilmasto-,	Raksa		

	energiatehokkuus- ja muista ympäristönäkökulmista. (HNT 199)	Keka, kaikki yksiköt		
--	--	----------------------	--	--

Kestävä liikennejärjestelmä ja liikkumisen palvelujen edistäminen

Toimenpide	Etenemissuunnitelma	Toteuttajat	Keskeisten sidosryhmien osallistuminen ja kumppanuudet	Toimenpiteen edistymisen arviointikriteeri
<p>Kestävä liikkuminen ja liikkumisen ohjaus</p>	<p>Parannetaan pyöräilyn pääreittien laatutasoa (HNT 62, 63)</p>	<p>LISU</p>		
	<p>Jatketaan syksyllä 2020 aloitettua liityntäpysäköinnin kehittämissuunnitelmaa (HNT 86)</p>	<p>LISU</p>		
	<p>Edistetään liikkumisen palvelujen kehittymistä Tampereella. (HNT 87)</p>	<p>KEKA</p>		
	<p>Kehitetään liittymistä joukkoliikenteen runkoverkkoon ja kestäviä matkaketjuja seudullisessa työmatkaliikenteessä (HNT 94)</p>	<p>LISU, Nysse</p>		
	<p>Otetaan kaupunkipyöräjärjestelmä käyttöön (HNT 84)</p> <p>Länsikeskustan visiotyön pohjalta selvitetään ainakin Hämeenpuiston, Hallituskadun ja Puutarhakadun liikenteelliset tavoitetilanteet. Kyttälän katujen liikenteellisiä ratkaisuja päivitetään tarvittavilta osin.</p>	<p>LISU, Nysse</p> <p>LISU</p>		<p>Kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöönotto, selvitysten/ suunnitelmien edistyminen, toimenpiteiden toteutuminen</p>

<p>Joukkoliikennepalvelun kehittäminen</p> <p>Ratikkaliikenne ja Linjasto 2021 otetaan käyttöön, Tesoman seisake avataan ja bussiliikenteen ohjauskeskus (BOK) aloittaa toimintansa.</p>	<p>Ratikan avoin koeliikenne alkaa 1.4. ja ratikka osana Linjasto 2021 aloittaa 9.8.2021. Bussiliikenteen ohjauskeskus (BOK) aloittaa toimintansa kesällä 2021.</p> <p>Tesoman seisake otetaan käyttöön junaliikenteelle.</p>	<p>Nysse, Raitiotien kehitysohjelma</p> <p>Rakennuttaminen, Nysse</p>	<p>Tampereen Raitiotie Oy</p> <p>Väylävirasto, VR-Yhtymä</p>	<p>Toimenpiteiden toteutuminen</p>
<p>Joukkoliikennejärjestelmän pitkän aikavälin strateginen suunnittelu</p> <p>Suunnittelu- ja selvitystehtäviä, joilla varmistetaan pidemmän aikavälin kehitys.</p>	<p>Tehdään seutuyhteistyönä lähijunaliikenteen kehittämisisä ja tarpeet selvitystä.</p> <p>Tehdään toteutussuunnitelma keskustan joukkoliikenne-terminaaleiksi ja -väyliksi 2022-2030</p> <p>Tehdään suunnitelma/selvitys robottibussien hyödyntämisestä muuttuvilla alueilla</p>	<p>Nysse, liikennejärjestelmän suunnittelu</p> <p>Liikenne-järjestelmän suunnittelu, Keskustan kehittämissuunnitelma, Nysse</p> <p>Liikenne-järjestelmän suunnittelu, Nysse</p>	<p>Tampereen seudun kuntayhtymä, kaupunkiseudun ratakatkat</p>	<p>Suunnitelmien/selvitysten toteutuminen</p>
<p>Joukkoliikenteen hinnoittelun ja lippujärjestelmän kehittäminen</p> <p>Uusien lipputuotteiden lanseerausta ja pidemmän tähtäimen suunnittelu.</p>	<p>Tehdään lippujärjestelmän kehittämissuunnitelma, jossa tunnistetaan tuleva ID-pohjainen järjestelmä ja koronan jälkeinen aika.</p>	<p>Nysse</p>		<p>Suunnitelman toteutuminen</p>

Tampereen saavutettavuuden parantaminen <Toimenpiteen kuvaus>	Edistetään päärata-hanketta hankeyhtiössä	Esikunta		Tehdyt toimenpiteet
	Edistetään Tampereen henkilöratapiha –hankkeen (TAHERA) toteutumista	Kaupsu		

Viihtyisä ja toimiva kaupunki				
Toimenpide	Etenemissuunnitelma	Toteuttajat	Keskeisten sidosryhmien osallistuminen ja kumppanuudet	Toimenpiteen edistymisen arviointikriteeri
Kaupunkiympäristön turvallisuuden parantaminen	Valmistellaan Tampereen liikenneturvallisuusohjelma	Lisu		Toimenpiteiden toteutuminen suunnitelmien mukaisesti
	Jatketaan 30 km/h nopeusrajoitusalueiden toteuttamista asuinalueilla.	Lisu		
	Lisätään liikenteen automaattivalvontaa	Lisu		
	Valo-ohjaamattomien suojateiden turvallisuutta parannetaan tehdyn toimenpideohjelman mukaisesti	Lisu		

Kaupunki-infran toimivuuden varmistaminen	Kehitetään keskustan pysäköintiratkaisuja pysäköinnin ja huollon kehittämissuunnitelman mukaisesti	KAUPSU		Toimenpiteiden, ohjelmien, ja suunnitelmien toteutuminen
	Otetaan käyttöön jalankulkijoiden kadunylitysjärjestelyiden suunnitteluohje	KAUPSU		
	Luodaan kriteeristö ja raportointimalli sujuville ja turvallisille työmaille	LISU / RAKSA		
	Parannetaan liikenteen poikkeusjärjestelyjen toimivuutta eri käyttäjäryhmien näkökulmasta toteuttamalla vaikuttavuudeltaan 5 merkittävimmän hankkeen mittarointi ja arviointi	RAKSA / KATIVA, LISU		
	Päivitetään talvihoidon varautumissuunnitelma raitiotien vaatimusten mukaiseksi	RAKSA / Omaisuudenhallinta		
	Osallistetaan sidosryhmiä talvihoidon seurantaan ja arviointiin	RAKSA / Omaisuudenhallinta		Toimenpiteiden, ohjelmien, ja suunnitelmien toteutuminen

	Edistetään keskustojen kävelypainotusta	LISU		
	Edistetään lähiöiden liikenneverkon ja -ympäristön toiminnallista ja laadullista saneerausta	KAUPSU		
Vesistöjen ja viheralueiden virkistyskäytön edistäminen	Viherpalveluohjelmien toteuttaminen	Kaupsu		Ohjelmien toteutus
	Päivitetään hulevesiohjelma	Vihu		Päivitetty ohjelma
	Edistetään venevuokraustoimintaa	Raksa		Edistämistoimenpiteiden toteuttaminen

Toiminnan ja palveluprosessien uudistaminen

Toimenpide	Etenemissuunnitelma	Toteuttajat	Keskeisten sidosryhmien osallistuminen ja kumppanuudet	Toimenpiteen edistymisen arviointikriteeri
Maankäytön prosessin kehittäminen	Toiminnanohjauksen ja hankehallinnan kehittäminen	Paikkatieto, kaupsu, raksa, keka		Hallinnan prosessien sujuvoituminen, kokeilujen toteutuminen

<p>Palvelujen asiakaskokemuksen parantaminen</p>	<p>Kehitetään yleisten alueiden sähköistä asiointia</p> <p>Kehitetään asiakaspalvelua koko palvelualueella parantamalla palautteiden hallintaa ja käsittelyä</p> <p>Rakennusvalvonnan palveluprosessien kehittäminen</p> <p>Otetaan käyttöön digitaalinen vuorovaikutusalusta</p>	<p>Raksa / kativa</p> <p>Paikkatieto</p> <p>Kaupsu / rava</p> <p>Kaupsu / Yka</p>		<p>Tehdyt toimenpiteet</p> <p>Rakennuslupien läpimenoaikojen nopeutuminen</p>
<p>Hankintojen kehittäminen ja tehostaminen</p> <p>Sähköbussiliikenteen hankintamallin luominen ja tilaaja-tuottaja yhteistyön kehittäminen.</p>	<p>Sähköbussiliikenteen 2022 hankintakilpailun valmistelu.</p> <p>TKL:n uuden, allianssimaiseen toimintaan perustuvan, tuotantosopimuksen jalkauttaminen</p>	<p>Nysse</p> <p>Nysse,TKL</p>		<p>Toimenpiteiden toteutuminen</p>

Palveluryhmien tuottavuusmittarit on määritetty	Määritellään tuottavuusmittarit palveluryhmille	KAPA		Mittarit määritelty
Tuottavuus-pilottien toteuttaminen	Toteutetaan kapa tuottavuuspilotit suunnitellusti	RAKSA, omaisuudenhallinta		Pilottien toteuttaminen suunnitelmien mukaisesti

Lasten ja nuorten hyvinvointierojen kaventaminen				
Toimenpide	Etenemissuunnitelma	Toteuttajat	Keskeisten sidosryhmien osallistuminen ja kumppanuudet	Toimenpiteen edistymisen arviointikriteeri
Koulujen liikenneympäristön parantaminen	Toteutetaan koulujen lähiympäristössä autoliikenteen rauhoittamiseen tähtääviä kokeiluja	Lisu		Kokeilujen toteutuminen

Asuinalueiden eriytymiskehityksen hillitseminen	Kehitetään lapset ja nuoret huomioivaa osallisuuden toimintamallia viheralueiden kehittämisessä osana lähiöohjelmaa	Vihu		Toimintamallin edistyminen
--	---	------	--	----------------------------

Työntekijäkokemuksen parantaminen

Toimenpide	Etenemissuunnitelma	Toteuttajat	Keskeisten sidosryhmien osallistuminen ja kumppanuudet	Toimenpiteen edistymisen arviointikriteeri
Toimivan vuorovaikutuksen varmistaminen työyhteisössä	Käydään Kunta-10- ja työntekijäkyselyjen tulokset läpi dialogisesti yksiköissä sekä valitaan ja pannaan toimeen vaikuttavat toimenpiteet Parannetaan esimiesten ja johdon osaamista työntekijäkokemuksen kehittämisessä	Kaikki yksiköt (raportointi: esikunta) Kaikki yksiköt (raportointi: esikunta)		Työntekijäkokemuskyselyjen tulokset, toimenpiteiden toteutuminen
Työnteon edellytysten parantaminen	Kehitetään hybridityöskentelyä; suunnitellaan tulevan toiminnan tapoja yksikkö- ja prosessikohtaisesti	Kaikki yksiköt (raportointi: esikunta)		Toimenpiteiden toteutuminen

Lautakunnan talous

Yhdyskuntalautakunnan palvelu- ja vuosisuunnitelmaesitys perustuu kaupunginvaltuuston 16.11.2020 hyväksymässä talousarviossa osoitettuihin lautakuntatasolla sitoviin määrärahoihin ja tuloarvioihin.

Vuoden 2020 aikana levinnyt koronapandemia on vaikuttanut, ja vaikuttaa, merkittävästi vuosien 2020-2024 talouteen. Pandemian keston pituutta eikä vaikutuksia talouteen ole mahdollista täysin luotettavasti arvioida, mikä vaikeuttaa huomattavasti taloussuunnitelmakauden talouden suunnittelua.

Taloustilanne on ollut erityisen vaikea. Kaupunginhallitus edellytti kehyspäätöksessään, että yksiköiden tulee sisällyttää talousarvioesityksiinsä yhteensä 10 milj. euron tehostamistoimenpiteet, joita on mahdollista saada kaikista toimintamenoista. Tehostamistavoitteesta on kohdennettu Kaupunkiympäristön palvelualueelle 0,288 milj. euroa. Yhdyskuntalautakunnan käyttötalousmenoihin säästövelvoitteesta kohdistuu 0,255 milj. euroa.

Yhdyskuntalautakunnan vuosisuunnitelmaesityksessä on huomioitu palvelutarpeen kasvuun yhteensä 6,9 milj. euroa. Kaupunkiympäristön suunnittelussa on lisätty tuloja 0,125 milj. euroa ja lisätty menoja 0,415 milj. euroa. Kaupunkiympäristön suunnittelussa on kaupungin sisäisten tulojen vähennyksiä 0,75 milj. euroa ja menojen vähennyksiä 0,52 milj. euroa. Kaupunkiympäristön rakennuttamisessa ja ylläpidossa on lisätty menoja 6,34 milj. euroa, josta raitiotien infra- ja hallintovastikkeen maksamiseen 6,1 milj. euron lisäys. Kaupunkiympäristön rakennuttamisessa ja ylläpidossa on menojen vähennyksinä 0,15 milj. euroa. Paikkatietoyksikön rakennuttamisen digitalisaatio -osaprojektin resursointiin on tehty 0,075 milj. euron lisäys. Kestävä kaupunki –palveluryhmässä on lisätty menoja 0,15 milj. euroa, joka meno siirrettiin Kaupunkiympäristön suunnittelun palveluryhmästä. Tarkemmat summat ja niiden kuvaukset on esitetty palveluryhmien vuosisuunnitelmissa.

Vuosisuunnitelmaesityksessä palveluryhmien toimintamenoihin kohdistuu lisäksi 0,318 milj. euron menojen lisäys palkkaratkaisun kustannusvaikutusten kattamiseen sekä kiinteistötoimen perimiin vuokramuutoksiin.

Yhdyskuntalautakunnan toimintatulot ovat 28,805 milj. euroa, toimintamenot -64,259 milj. euroa ja toimintakate -35,455 milj. euroa. Talousarvion ja vuosisuunnitelman toimintakatteen välillä on 0,082 milj. euron ero, johtuen yhden vakanssin siirrosta Kestävä kaupunki –palveluryhmästä Konsernihallinnon strategiayksikköön konsernijohtajan päätöksellä (1.12.2020 § 135).

Lautakuntaan nähden sitovaa on projektijärjestelmän projekti M1114_21000, joka varataan kaupungin omien maiden asemakaavoitukseen eikä rahaa saa käyttää muuhun

käyttötarkoitukseen. Projektin sopimushinta on 0,75 milj. euroa, ja sen toteutumista seurataan projektijärjestelmän kautta.

Toimintatuloista merkittävimmät ovat pysäköintimaksut, pysäköintivirhemaksut ja rakennusvalvonnan maksut sekä hulevesimaksut. Toimintamenoista merkittävimmän muodostavat palvelujen ostot ja henkilöstömenot. Lautakunnan palveluihin kohdistuvat kehitysohjelmien sekä kaupungin projektitoiminnan tulot ja menot on huomioitu.

Yhdyskuntalautakunnan nettoinvestointien esitys vuonna 2021 on -68,860 milj. euroa. Talousarvion ja vuosisuunnitelman nettoinvestointien välillä ei ole eroa.

Vuosisuunnitelmassa merkittävimmät uudet investoinnit kohdistuvat Kaupunkiympäristön rakennuttamisen palveluryhmään. Investoinneista merkittävin on raitiotien rinnakkaishankkeet, jotka käsittävät osan 1 rinnakkaishankkeiden viimeistelyn Hatanpään valtatiellä ja Hämeenkadulla sekä osan 2 rakennustöiden käynnistyminen Sepänskadulla ja Santalahdessa. Muita merkittävimpiä uudisalueiden investointeja ovat Ojala-Lamminrahkan alueen kunnallistekniikan, Hervantajärven, Vuoreksen Isokuusen ja Niemenrannan alueiden rakentamisen jatkuminen. Lautakunnan palveluihin kohdistuvat Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit sisältyvät esitykseen. Tarkemmat kuvaukset on esitetty Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito palveluryhmän vuosisuunnitelmassa.

Tuottavuuden tavoitteet ja kehityksen seuranta laajennetaan vuonna 2021 lautakuntien alaiseen toimintaan. Tuottavuuden parantamiseksi palvelualueella on käynnissä tuottavuus- ja tuloksellisuuspilotti, jossa kehitetään tuottavuuden mittaamista, johtamista ja seuranta. Koronapandemian aikana toteutettuja uusia toimintatapoja hyödynnetään digitalisaation edistämässä.

Tuottavuusmittarit	TP 2018	TP 2019	Enn 2020	TA 2021
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-113	-113	-127	-145
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-403	-413	-415	-443
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-70	-73	-75	-77
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-135	-136	-127	-133
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-		64,01	64,01
Sairauspoissaolot, %	3,1 %	3,6 %	2,6 %	2,6 %
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi	16,64	16,28	15,17	14,93

Nollapohjabudjetointikokeilu on käynnistynyt kaupungissa ja lautakunnan palveluista mukana on Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö, joka ohjaa kaupungin ympäristö- ja ilmastopolitiikan toteutumista. Vuoden 2021 budjetointikierroksella tarkastellaan mallin soveltuvuutta, mutta ei tehdä talousarvion resurssien kohdentamista eri palveluihin mallin tulosten perusteella. Vuoden

2022 talousarviovalmistelussa nollapohjabudjetoinnin tuloksia on tarkoitus paremmin hyödyntää resurssien kohdentamisessa.

Suunniteltu palvelutuotanto on esitetty vuosisuunnitelmassa vuoden 2020 aikana tehdyn tuotteistuksen (Kuntatieto - palveluluokkakohtaiset kustannukset -projekti) tuoteryhmien mukaisesti kunkin palveluryhmän osiossa.

Yhdyskuntalautakunta

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2019	VS 2020	Enn. 2020	VS 2021
Toimintatulot				
Myyntitulot	8 951	8 255	8 085	9 055
Maksutulot	13 408	13 623	12 263	12 998
Tuet ja avustukset	1 421	1 396	1 396	2 573
Vuokratulot	484	648	648	648
Muut toimintatulot	4 017	2 910	3 010	3 531
Toimintatulot yhteensä	28 280	26 832	25 402	28 805
Valmistus omaan käyttöön	16 180	1 080	3 080	1 080
Toimintamenot				
Henkilöstömenot	-17 274	-18 291	-17 987	-18 787
Palkat ja palkkiot	-13 583	-14 619	-14 194	-14 975
Henkilösivumenot	-3 691	-3 671	-3 793	-3 746
Eläkemenot	-3 243	-3 166	-3 287	-3 229
Muut henkilösivumenot	-448	-506	-506	-517
Palvelujen ostot	-48 608	-32 119	-33 624	-33 534
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 808	-2 247	-2 247	-1 797
Avustukset	-355	-237	-237	-237
Vuokramenot	-2 821	-4 571	-4 606	-10 573
Muut toimintamenot	-438	-491	-491	-477
Toimintamenot yhteensä	-55 125	-56 875	-56 112	-64 259
Toimintakate	-26 845	-30 044	-30 709	-35 455
Rahoitustulot ja -menot	6	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-43 247	-44 000	-44 000	-44 000
Tilikauden tulos	-70 086	-74 044	-74 709	-79 455
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	701	700	700	700
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-69 385	-73 344	-74 009	-78 755
Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2019	VS 2020	TP Enn 2019	VS 2021
Investointimenot	-61 660	-58 156	-59 456	-68 860
Rahoitusosuudet	559		291	0
Nettoinvestoinnit	-61 101	-58 156	-59 165	-68 860
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	1 280	1 280	0

Sitovat erät

Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	26 569	-59 207	-32 638
Viiden tähden keskusta		-330	-330
Hiedanranta	250	-400	-150
Raitiotie		-1 500	-1 500
Smart Tampere	1 986	-2 823	-837

Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-56 160		-56 160
Viiden tähden keskusta	-12 700		-12 700

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Toiminnan kuvaus

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennejärjestelmän suunnittelu, viheralueet ja hulevedet, rakennusvalvonta ja kiinteistönmuodostus. Kaupunkisuunnittelussa luodaan fyysisen ympäristön osalta edellytykset palveluiden, asumisen ja elinkeinoelämän rakentamiselle sekä näitä palvelevan yhdyskuntatekniikan, liikennejärjestelmän ja viheralueiden toteuttamiselle. Keskeinen tavoite on vastata Tampereen kasvutavoitteisiin suunnittelemalla laadukasta kaupunkiympäristöä kestävästä yhdyskuntarakenteesta tavoitteiden mukaisesti. Alueiden tasapainoisella kehittämisellä pyritään torjumaan alueellista segregatiota ja kaventamaan erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointieroja. Kaikessa toiminnassa pyritään kehittämään yhteistyötä ja osallistumismahdollisuuksia kuntalaisille.

Maankäytön hallinnan kokonaisprosessin kehittäminen on palveluryhmälle keskeinen, jatkuva hanke. Kehittämisellä pyritään toiminnan sujuvuuteen, aikataulujen ennustettavuuteen sekä laadukkaisiin ja kestäviin lopputuotteisiin. Hyvän kokonaisprosessin mahdollistamien kaikkien hyötyjen toteutuminen edellyttää toimintatapojen jatkuvaa kehittämistä kaupunkisuunnittelun palvelukokonaisuuden sisällä sekä sujuvien yhteistyömallien luomista rajapinnoille. Tässä on uuden toiminnanohjausjärjestelmä kehittäminen ja käyttöönotto keskeistä. Tärkeä osa kehittämistä on aktiivinen osallistuminen Maankäytön digitalisointi (MAD) -projektiin.

Suunniteltu palvelutuotanto ja talous

Maankäytön suunnittelua keskeisesti ohjaavan kantakaupungin yleiskaavan ehdotus valmistuu ja asetetaan nähtäville. Edellisen ja nykyisen valtuustokauden tavoitteet kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikkumisesta sekä asukkaiden ja luonnonympäristön huomioimisesta ovat suurelta osin saman sisältöisiä, mistä syystä voimassa olevaa kantakaupungin yleiskaavaan tehdään näitä teemoja koskevia sisällöllisiä tarkistuksia. Valtuustokauden yleiskaavassa painottuvat toimenpiteet hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi, joukkoliikenteen kehittäminen sekä kantakaupungin viherympäristöjen turvaaminen. Lisäksi yleiskaavan toteutus tietomallilla on valmistautumista maankäyttö- ja rakennuslain uudistamistavoitteeseen maankäyttötietojen digitalisoinnista.

Asemakaavaprosessia kehitetään ja sujuvoitetaan jatkuvan kehittämisen periaatteella käyttöönotetun laatukäsikirjan ohjeiden ja mallien kautta. Vireille tulon ja valmisteluvaiheen yhdistävää kevennettyä asemakaavaprosessia käytetään enenevässä määrin hankkeissa, joissa suunnitteluratkaisu on lähtökohtaisesti kiistaton. Toiminnanohjausjärjestelmää kehitetään ja otetaan käyttöön selkeyttämään prosessien kulkua ja tasaamaan työntekijöiden työkuormia. Kaavoitusohjelmaan priorisoidaan hankekokonaisuus, joka vastaa kaupunkistrategiassa asetettuja tavoitteita. Painopistealueita ovat erityisesti raitiotien lähialueet sekä keskustan ja aluekeskusten kohteet. Keskustan merkittävimpiä kohteita ovat Asemakeskuksen alue ympäristöineen, jota

kehitetään monipuolisena työpaikkojen, palveluiden ja asumisen alueena, sekä Tampereen taidemuseon ja Frenckellin alueiden kehittäminen. Näissä kaavoissa otetaan huomioon erityisesti alueiden rakennetun kulttuuriympäristön arvot. Keskusta-alueelle sijoittuu lisäksi useita täydennyskohteita. Työpaikkamäärän kasvulle luodaan edellytyksiä mm. Kaupin alueilla. Kaleva-Hakametsän paikalliskeskuksen ydinalue kehitetään suunnittelukilpailun pohjalta laadukkaaksi kokonaisuudeksi raitiotien pysäkkiympäristöön. Vihiojan alueelle suunnitellaan uusi kokonaisuus poliisitalolle ja paloasemalle. Hervannassa kehitetään yliopiston kampusta sekä VTT:n aluetta monipuoliseksi opetuksen, tutkimuksen, asumisen ja palveluiden kokonaisuudeksi. Peltolammin hyvinvointikeskuksen alueen kaavoittamisella vastataan laajasti eteläisen alueen palvelutarpeeseen ja muodostetaan uusi aluekeskuksen ydinosa. Alueen koulun toimintojen siirtyessä hyvinvointikeskukseen vapautuu sen tontti kaavoitettavaksi asumiselle. Palveluverkon tarpeisiin vastataan myös Hervannan Ahvenisjärven koulun laajennuksen mahdollistavalla asemakaavalla. Täydennysrakentamista tutkitaan Lentävänniemen keskustaan sekä Haukiluomaan. Kaavoituksella mahdollistetaan monipuolisen asuntotuotannon toteutuminen huomioimalla kohtuuhintaisen rakentamisen ja myös pienempien asuintalojen tuotannon.

Liikennejärjestelmän suunnittelussa edistetään Hiilineutraali Tampere 2030 -ohjelman liikenteeseen liittyviä toimenpiteitä. Raitiotien ja siihen liittyvien rinnakkaishankkeiden suunnitelmien laatimista jatketaan. Pääpaino tulee olemaan seuturaitiotien jatkosuunnittelussa sekä rakenteilla olevaan Pyyrikintori – Lentävänniemi vaiheeseen liittyvissä selvityksissä, etenkin Hiedanrannassa ja Lielahden länsiosassa. Kestävän liikkumisen suunnitelman (SUMP) pohjalta käynnistetään mm. kävelyn ja kaupunkielämän toimenpideohjelma, pyöräliikenteen kehittämisohjelma sekä Tampereen liikenneturvallisuusohjelma. Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteiden parantamisen pääpaino on pääreittien laatutason kohottamisessa erityisesti raitiotiekäytävässä sekä keskustassa. Keskustan ja Hervannan välisen korkeatasoisen pyörätien pohjoisosan suunnittelua jatketaan. Teiskontielle suunnitellaan yhdessä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa korkeatasoinen pyörätie. Kaupunkipyöräjärjestelmän ensimmäinen vaihe otetaan kaupunkikonsernin eri toimijoiden yhteistyönä käyttöön kesällä 2021. Tieliikennelain uudistuksen mahdollistamien pyöräliikenteen ratkaisujen pilotointia jatketaan. Keskustaan toteutetaan kävelyopastus. Keskustan katujen suunnittelua jatketaan huomioiden vuonna 2020 tehty länsikeskustan visiotyö. Visiotyön ehdotusten toteuttamismahdollisuuksia selvitetään. Kyttälän katujen liikenteellisiä ratkaisuja päivitetään. Keskustakehän sisällä sijaitsevan alueen kävelypainotteisuutta edistetään. Asemakeskuksen liikennesuunnittelu jatkuu asemakaavoituksen yhteydessä. Kestävien kulkutapojen käyttöä edistetään liikkumisen ohjauksella. Canemure-hankkeessa kehitetään ja markkinoidaan seudullisesti kestäviä matkaketjuja ja liityntää joukkoliikenteeseen. Yhteistyössä joukkoliikenteen kanssa toteutetaan kohdistettua markkinointia. Asuinalueiden 30 km/h aluenopeusrajoitusalueiden ja liikenteen rauhoittamistoimenpiteiden suunnittelua jatketaan osallistavan suunnittelun menetelmin tavoitteena saada 30 km/h nopeusrajoitusalueet toteutettua vuoden 2021 aikana. Erityisesti suojatieturvallisuutta ja koululaisten turvallista liikkumista edistetään. Liikenteen automaattivalvontaa edistetään yhteistyössä poliisin kanssa. Vaikuttavuuden perusteella valituissa liittymissä käynnistetään

automaattivalvonta ylinopeuksien ja punaista päin ajamisen osalta. Pysäköintipolitiikassa ohjelmoitujen toimenpiteiden suunnittelu jatkuu. Pysäköinnin opastuksen ja liityntäpysäköinnin kehittämissuunnitelmien laatimista jatketaan. Uusien alueiden katujen yleissuunnittelua tehdään laajasti. Merkittäviä kohteita ovat mm. Hiedanranta, Lielahti ja Koilliskeskuksen alue sekä tuleviin raitiotiekäytäviin liittyvät muut kadut. Vaitinaron eritasoliittymän jatkosuunnittelua ja Hiedanrannan kytkeytymistä Paasikiventiehen edistetään. Liikenteen hallinnan osalta edistetään liikenteen datalähteiden hyödyntämistä paremmaksi liikenteen reaaliaikaiseksi tilannekuvaksi ja uusiksi operoinnin työkaluiksi. Automaattiliikenteen edistämiseksi alkaa pilotti Hervannassa loppuvuodesta sekä yhteistyötä jatketaan Smart Tampereen ja ITS Factoryn kanssa.

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma etenee.

Viherrakenneselvityksiä ja suunnitelmia laaditaan Keskusta-hankkeen, täydennysrakentamisen ja asemakaavoituksen tueksi. Tampereen kaupunkipuulinjauksen toimenpiteitä edistetään. Uusia puistoja suunnitellaan ja toteutetaan mm. Niemenrantaan ja peruskorjauskohteita sijoittuu mm. Hervantaan. Mun-Tampere, osallistuvan budjetoinnin kohteita sekä viherpalveluohjelmien toimenpiteitä toteutetaan. Viherkerroin - menetelmää kehitetään ja se on käytössä soveltuissa asemakaavoissa. Hulevesiohjelma päivitetään vastaamaan uudistunutta vastuujakoa ja suunnitteluperiaatteita tarkennetaan. Vesihuoltoa kehitetään sidosryhmäyhteistyössä päivitetyn vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaisesti. Hulevesien hallintajärjestelmien kunnossapitoa sekä hulevesiomaisuuden ja -tiedon hallintaa kehitetään. Hulevesiin liittyvää paikkatietoaineistoa täydennetään ja kaupungin internet-sivujen sisältöä kehitetään vastaamaan paremmin kuntalaisten tarpeita.

Kiinteistönmuodostusyksikössä on asiakaslähtöinen toimintakulttuuri, mitä tuetaan joustavilla ratkaisulla. Töitä priorisoimalla ja jatkuvalla kehitystyöllä tehtävät hoidetaan tehokkaasti sita vaativissa kohteissa, unohtamatta pitkäkestoisempia tehtäviä. Kolmiulotteisia kiinteistöjä on toteutettu Suomen ensimmäisten kuntien joukossa, mikä tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia alueiden kehittämisessä. Kolmiulotteisuuden toteuttamisen linjausten luonti ja arkipäiväistäminen koko suunnitteluketjuun on yksi keskeisiä tavoitteita. Tuotannon osalta pilotoidaan ja otetaan käyttöön uusia sähköisiä järjestelmiä toiminnan ohjaamisessa ja aineiston käsittelyssä.

Rakennusvalvonta keskittyy oman toiminnan kehittämiseen perusprosessin nykytilanteen tarkastelun avulla. Toiminnan sujuvoittamisessa keskeisin työkalu on toimintolaskelma, jonka laatimisessa käydään läpi kaikki rakennusvalvonnan työtehtävät ja niiden suhde pääprosessiin. Työn kulkujen kehittämisessä hyödynnetään käytössä olevaa sähköistä asiointipalvelua sen kaikki piirteet hyödyntäen. Tulevaisuuteen ja tietomallipohjaisen lupakäsittelyn mahdollisuuksiin varaudutaan koulutussuunnittelulla. Rakennusvalvonnan tuottaman viranomaistyön kehittämistä tehdään asiakasnäkökulman kautta, palvelun laatu keskiössä.

Palveluryhmän vuosisuunnitelmassa on huomioitu tulojen lisäyksiä 0,08 milj. euron lisäys laaja-alaisen toiminnanohjausjärjestelmän toiminnan sujuvuuden tarpeiden edellyttämään

kehitystyöhön ja digitaalisiin asiakaspalveluihin sekä 0,04 milj. euron lisäys rakennusvalvonnan uuden toimenpidelupien valmistelijan tuloihin.

Tulojen vähennyksenä on huomioitu 0,75 milj. euron vähennys asemakaavoituksen sisäiseen laskutukseen Kiinteistöt ja tilapalvelut –yksiköltä, mikä johtuu 1.1.2021 voimaan astuvan valtakunnallisen Kuntatieto-ohjelman asettamista tiukoista rajoitteista sisäisen kaupankäynnin kustannusten käsittelyssä palvelujen kustannuksina.

Kaupunginhallituksen kehyspäätöksessään edellyttämästä 10 milj. euron lisäsäästövelvoitteesta palveluryhmän käyttötalousmenoihin kohdistuu 0,099 milj. euroa.

Toimintamenojen lisäyksiä on palvelutarpeiden muutoksiin huomioitu yhteensä 0,42 milj. euroa. Tästä noin 0,17 milj. euroa kohdistuu toiminnan sujuvuuden tarpeiden edellyttämään kehitystyöhön ja digitaalisiin asiakaspalveluihin sekä rakennusvalvonnan uuden toimenpidelupien valmistelijan menoihin. Menojen lisäyksestä 0,15 milj. euroa kohdistuu Viiden tähden keskusta - kehitysohjelman Hakametsä Sports Campuksen suunnitteluun ja 0,1 milj. euroa Hiedanranta – kehitysohjelman maankäytön suunnitteluun.

Toimintamenojen vähennyksiä on palvelutarpeiden muutoksiin huomioitu yhteensä 0,52 milj. euroa. Tästä 0,32 milj. euroa kohdistuu Viiden tähden keskusta –kehitysohjelman menojen vähennykseen. Menojen vähennyksestä 0,05 milj. euroa kohdistuu ulkoisiin palveluostoihin osana kaupungin laajennetun johtoryhmän 2.6. asettaman lisäsäästövelvoitteen toteuttamista ja 0,15 milj. euroa siirrettiin palvelualueen johtoryhmän päätöksellä Kestävä kaupunki -palveluryhmään ilmastotoimiin.

Palveluryhmään kohdistuvasta kaupungin projektitoiminnasta on huomioitu saatuihin avustuksiin 0,34 milj. euron lisäys ja projektien menoihin on huomioitu 0,4 milj. euron lisäys.

Palkkaratkaisun kustannusvaikutuksen kattamiseen on huomioitu 0,12 milj. euron menojen lisäys.

Palveluryhmän nettoinvestoinnit ovat 0,5 milj. euroa.

Suunniteltu palvelutuotanto on esitetty vuoden 2020 aikana tehdyn tuotteistuksen (Kuntatieto - palveluluokkakohtaiset kustannukset -projekti) tuoteryhmien mukaisesti. Tietoina esitetään tuoteryhmän nimi ja tuoteryhmään kohdistetut vuosisuunnitelman mukaiset käyttökustannukset (toimintamenot + suunnitelman mukaiset poistot + hallinnon vyörytysosuudet).

Kaupunkiympäristön suunnittelu *)	Käyttö- talous VS 2021
Asemakaavoitus	-4 057
Akan asiantuntijatyö	-216
Akan suunnitelmat ja selvitykset	-542
Asemakaavasunnittelu	-3 003
Kaavaharkinta	-135
Kadut ja yleiset alueet	-19
Poikkeamislupa	-143
Kaupunkiympäristön suunnittelu	-3 097
Kiinteistön muodostus	-636
Maankäytön asiantuntijapalvelu (kimu)	-66
Rakennusvalvonnan arkisto	-359
Rakennusvalvonta	-2 037
Liikennejärjestelmän suunnittelu	-3 164
Kadut ja yleiset alueet	-455
Liikennejärjestelmän suunnittelu	-2 407
Maankäytön asiantuntijapalvelu	-303
Viheralueet ja hulevedet	-3 427
Hulevesijärjestelmän hallinta	-2 113
Maankäytön asiantuntijapalvelu	-338
Puistot ja viheralueet	-976
Yleiskaavoitus	-1 513
Akan suunnitelmat ja selvitykset	-14
Hulevesijärjestelmän hallinta	-14
Kiinteistön muodostus	-14
Liikennejärjestelmän suunnittelu	-14
Lomarakentamisen ohjaus	-56
Puistot ja viheralueet	-14
Rakennusvalvonta	-14
Suunnittelutarveratkaisu	-112
Yleiskaava	-1 264
Yhteensä	-15 260

*) Sisältää toimintamenot + puistot + Hallinto- ja talouspalvelujen vyörytysosuudet

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Käyttötalous (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Toimintatulot	11 759	11 475
Toimintamenot *)	-14 904	-15 340
Toimintakate	-3 144	-3 865

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Toimintakatteen ja nettoinvestointien erittely

Käyttötalous (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Kaupunkiympäristön suunnittelu, toimintakate (pl erikseen sitovat erät)	-2 594	-3 385
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, toimintakate	-500	-330
Hiedanranta -kehitysohjelma, toimintakate	-50	-150
Yhteensä	-3 144	-3 865

Investoinnit (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Investointimenot	-500	-500
Rahoitusosuudet	0	0

Hankintalinjaukset

Kaupunkiympäristön suunnittelu käyttää monituottajamallin mukaisesti talousarviossa hyväksytyyn palvelutilauksen puitteissa ulkoisia tuottajia selvitysten, suunnitelmien, vaikutusarviointien, digitalisoinnin ja tiedonhallinnan tehtäviin. Yhdyskuntalautakunta on hyväksynyt kilpailutuksen tuloksena valitut puitesopimusconsultit, joilta suunnitelmien laatimiseen liittyvät tehtävät tilataan pääosin. Erityisen laajat tehtävät tai muut tapauskohtaisesti harkittavat kilpailutetaan erikseen. Kaavasuunnitteluun, digitalisointiin ja tiedonhallintaan liittyvät puitesopimukset kilpailutettiin vuoden 2020 aikana, ja ovat voimassa vuoteen 2024, mikäli kahden vuoden optiokausi hyödynnetään.

Liikennejärjestelmäsuunnittelun sekä viher- ja hulevesisuunnittelun puitesopimukset ovat päättymässä ja ne kilpailutetaan vuoden 2021 alussa. Palvelutuotantoa ohjataan kaupungin strategisten kehitystavoitteiden mukaisesti. Liikennejärjestelmäsuunnittelun osalta tullaan puitesopimuskuoppineiden arvioinnissa ja valinnassa kiinnittämään huomiota erityisesti kestäväan kasvuun ja liikkumiseen sekä kiertotalouden ja ilmastovaikutusten arvioinnin osaamiseen. Viher- ja hulevesisuunnittelun puitesopimuksen painopisteitä ovat kaavahankkeiden sekä olevien viheralueiden, aukoiden sekä julkisten pihojen yleis- ja rakennussuunnitelmat.

Palveluryhmän yksiköt ovat tuottaneet itse merkittävän osan suunnitelmista. Infralta tilattavien kiinteistötoimituksiin liittyvien, ei pakollisten, maastotöiden tilausten osuus on edelleen vähenemässä. Hankkeiden suuren määrän sekä omien resurssien rajallisuuden takia liikennesuunnittelussa, asemakaavoituksessa ja viheralueiden suunnittelussa aiempaa suurempi osuus töistä tilataan ulkoisilta konsulteilta. Omien resurssien työstä kasvava osa on konsulttitöiden ohjausta. Kokonaistaloudellisen edullisuuden näkökulmasta kehityssuunnan vaikutusten jatkuva arviointi on perusteltua. Samoin hanke- ja tehtäväkohtaisesti terävöitetään valittavan tuotantotavan arviointia talouden ja toiminnan sujuvuuden näkökulmista.

Palveluverkko

Palveluverkkoa täydennetään asemakaavoittamalla Peltolammin hyvinvointikeskuksen alue. Samassa yhteydessä suunnitellaan alueen liikenne- ja virkistysverkkoa. Hervannassa Ahvenisjärven koulun laajennukseen varaudutaan asemakaavamuutoksella.

Riskiprofiili

Kaupungin voimakas ja tavoitteellinen kasvu merkitsee suunnittelutehtävien lisääntymistä. Prosessien ja työskentelytapojen kehittämisen lisäksi tarvitaan tehtävien priorisointia.

Kaupunkiympäristön suunnittelun palveluryhmässä kaikkien esimiesten työajasta pääosa käsittää merkittävää asiantuntijatyötä. Tämä vaikuttaa henkilöjohtamisen ja toimintatapojen uudistamisen osalta paineisiin työajan käytössä. Kouluttautumiseen ja toiminnan kehittämiseen on vaikeaa irrottaa aikaa kasvaneen työmäärän puitteissa. Teknisten ja hallinnollisten tehtävien jakautuminen koko henkilöstölle merkitsee suunnittelutyön pirstaloitumista ja tuottavuuden heikkenemistä. Eriyysisosaamisen hyödyntäminen näiden tehtävien hoitamisessa on taloudellisesti perusteltu kehityssuunta. Osaavan henkilöstön rekrytointi kaupungille on joissain ammattiryhmissä haastavaa. Kohtuullinen työmäärä sekä edellytysten varmistaminen keskittyneeseen työskentelyyn ovat työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen kannalta keskeisiä kehitettäviä asioita. Työskentely uudenaikaisissa etätyöskentelyolosuhteissa on entisestään korostanut esimiestyön ja jokaisen työntekijän itsensä johtamisen merkitystä. Suuri työmäärän, kiireisten aikataulujen ja kehittämishankkeiden kokonaisuudessa on riski ylikuormittumiseen ja sen vaikutuksiin työhyvinvointiin ja jaksamiseen ovat suuret.

Tietojärjestelmien toimivuudessa toistuvat häiriöt nähdään riskinä, joka vaarantaa tuloksellisen toiminnan ja aiheuttaa hallitsemattomia aikataulupaineita sekä heikentää työhyvinvointia. Toimivat tietojärjestelmät mahdollistavat toiminnan tehokkuuden, prosessien ja toimintatapojen kehittämisen ja hyvän työntekijäkokemuksen.

Riskiluokka	Riski	Riskin kuvaus	Riskitaso (lukuarvo)
Strategiset riskit	<i>Resurssien riittävyys</i>	<i>Prosessien ja toimintatapojen kehittäminen vie resursseja lisääntyvältä suunnittelutyöltä. Jatkuva paine uhkana myös työhyvinvoinnille.</i>	
Operatiiviset riskit	<i>Kehittäminen</i>	<i>Kehittämiselle ei ole riittävästi resursseja sen merkittävyyteen nähden.</i>	
Taloudelliset riskit			
Vahinkoriskit			

Keskeisimmät riskienhallintatoimenpiteet

Hankkeiden yhteensovittamisessa on tärkeää priorisoida merkittävät suunnittelu- ja kehityshankkeet yli yksikkörajojen. Käytettävissä olevien resurssienmäärittämiseksi tarvitaan toimivaa toiminnanohjausjärjestelmää maankäytön kokonaisprosessiin osallistuville yksiköille.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Palkalliset henkilötyövuodet (htv)	TP 2019	VS 2020	VS 2021
Hallinto			
Yhteensä (htv)	117,3	128,6	128,4

Keskeisimmät osaamis- ja koulutustarpeet ovat muutosjohtaminen sekä henkilöstön itsensä johtaminen. Toimintatapoja uudelleenarviointia ja kehittämistä tehdään jatkuvasti. Lakimuutokset tuovat koulutustarpeita sekä lain sisällön että sen mukanaan tuomien uusien toimintajärjestelmien osalta, esim tietomallipohjainen suunnittelu ja kaavoitus. Tärkeät kehittämistyöt tulee priorisoida ja niihin tulee varata riittävät resurssit. Henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen on poikkeustilan ja sen jälkeisenä aikana erityisen tärkeää. Uudenlaisissa etätyöskentelyolosuhteissa, suuri työmäärän, kiireisten aikataulujen ja kehittämishankkeiden kokonaisuudessa tulee varmistaa ylikuormittumisen estäminen.

Rakennuttaminen ja ylläpito

Toiminnan kuvaus

Rakennuttaminen ja ylläpito-palveluryhmän tehtävät ovat osa maankäytön kokonaishallintaa ja prosessia. Palveluryhmän toiminta painottuu strategisten ohjelmien ja maankäytön suunnitelmien pohjalta väylien ja yleisten alueiden toteuttamiseen, ylläpitoon ja käytönaikaiseen hallintaan. Toiminta on hyvin paljon verkostomaista. Asiakkaita ovat lähes kaikki. Kuntatekniikan toteuttaminen perustuu kaupunkikonsernin laitosten ja yhtiöiden kanssa tehtyyn yhteistyösopimukseen. Käytönaikaisella ylläpidolla ja hallinnalla varmistetaan väylien ja alueiden sekä liikennejärjestelmän toimivuus käyttötarkoitustaan varten.

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat kuntatekniikan suunnittelu, rakennuttaminen, infraomaisuuden hallinta ja katutilavalvonnan viranomaistehtävät. Kuntatekniikan suunnittelu laatii katujen ja kunnallistekniikan yleissuunnitelmia, katu- ja rakennussuunnitelmia sekä monia teknisiä suunnitelmia ja selvityksiä. Rakennuttamien teettää investointikohteet ja toimii rakennuttajana monissa yhteishankkeissa. Infraomaisuuden hallinta pitää yllä omaisuustietoa, hankkii kunnossapidon palvelut, järjestää satamapalvelut ja kehittää Tampereen konsernin tietoverkkoja alueilla. Katutilavalvontaan kuuluvat viranomaistehtävät, kuten katuluvat, pysäköinnin valvonta, romuajoneuvot ja joukkoliikenteen lipuntarkastus.

Suunniteltu palvelutuotanto ja talous

Palvelutuotannon määrä kunnossapidettävien alueiden osalta kasvaa vuosittain 0,5-1 % uusien alueiden rakentamisen takia. Alueiden tiivistäminen vaikuttaa vaihtelevasti kunnossapidettävään määrään. Asuinkortteiden täydennysrakentaminen lisää vähän kunnossapidettäviä katuja tai puistoja. Toisaalta esimerkiksi keskusta-alueen rakenteet, kuten lämmitettävät kannet ja siltarakenteet lisäävät kunnossapidon tarvetta. Palvelutuotannon osalta olisi tarvetta parantaa laatua etenkin keskusta-alueen siisteydessä. Oikea ratkaisu olisi roskaamisen vähentäminen, mutta siihen palveluryhmällä ei juuri ole mitään tehokkaista keinoja käytettävissä. Tilannetta koitetaan parantaa lisäämällä roska-astioita. Siisteyttä voitaisiin parantaa lisäämällä siivouskertojen määrää ja tutkia myös keinoja ottaa myös yksityisten kiinteistöjen vastuulla olevia tehtäviä kunnan tehtäväksi. Näihin ei kuitenkaan ole taloudellisia edellytyksiä.

Ulkovalaistuksen ohjausta kehitetään uudella järjestelmällä ja alustalla, joka mahdollistaa monipuolisen tiedonvälittämisen. Tietoverkon osalta arvioidaan omaisuustiedon hallintaa omissa järjestelmissä verrattuna palveluntuottajien järjestelmään.

Kuntatekniikan suunnittelussa painopiste on raitiotielinjan katujen ja väylien sekä niihin liittyvien rakenteiden suunnittelussa. Muita tärkeitä kohdealueita ovat asemakaavaohjelman mukaan katujen ja rakenteiden suunnittelu. Kuntatekniikan suunnittelukohteet ovat osin samoja kuin

vuosisuunnitelmassa olevat rakennuskohteetkin, koska suunnittelu ja rakentaminen ajoittuvat usein samalle vuodelle. Käyttötalouden määrärahalla suunnittelu kohdistuu lähinnä alustaviin toteutettavuusselvityksiin, kuntotutkimuksiin ja maaperärekisterin kattavuuden parantamiseen tutkimuksin. Satamien osalta on tarkoitus tutkia Suomen Triכון rantaan mahdollisen pienvenesataman tai -laiturin toteuttamista.

Katutilavalvonnassa käynnistetään joukkoliikenteen lipuntarkastustoiminta, jolla osaltaan pyritään varmistamaan suunnittelut lipputulot liikenteen rahoittamiseksi.

Palveluryhmän vuosisuunnitelmassa on huomioitu toimintamenojen lisäksi 6,1 milj. euroa raitiotien infra- ja hallintovastikkeen maksamiseen. Lisäksi on huomioitu 0,1 milj. euroa uusien alueiden kunnossapitoon sekä 0,05 milj. euroa raitiotien aiheuttamaan kunnossapidon vaikeutumiseen Hämeenkadun pyöräteiden katuliittymien osalta. Lisäksi on huomioitu 0,05 milj. euroa vieraslajien torjuntaan (Vieraslajiasetus 704/2019) sekä 0,04 milj. euroa ProDigital -projektiin infra-alan tuottavuuden kehittämiseksi.

Kaupunginhallituksen kehyspäätöksessään edellyttämästä 10 milj. euron lisästäövelvoitteesta palveluryhmän käyttötalousmenoihin kohdistuu 0,085 milj. euroa.

Toimintamenojen vähennyksinä on huomioitu 0,025 milj. euron säästö rakennuttamisen digitalisaatio -projektista sekä 0,02 milj. euron säästö ulkoisista palveluostoista osana kaupungin laajennetun johtoryhmän 2.6. asettaman lisästäövelvoitteen toteuttamista.

Palveluryhmään kohdistuvasta kaupungin projektitoiminnasta on huomioitu projektin menoihin 0,01 milj. euron lisäys.

Palkkaratkaisun kustannusvaikutuksen kattamiseen on huomioitu 0,05 milj. euron menojen lisäys.

Palveluryhmän nettoinvestoinnit ovat 68,3 milj. euroa. Investoinneista merkittävin on raitiotien rinnakkaishankkeet, jotka käsittävät osan 1 rinnakkaishankkeiden viimeistelyn Hatanpään valtatiellä ja Hämeenkadulla sekä osan 2 rakennustöiden käynnistyminen Sepänkadulla ja Santalahdessa. Muita merkittävimpiä uudisalueuiden investointeja ovat Ojala-Lamminrahkan alueen kunnallistekniikan, Hervantajärven, Vuoreksen Isokuusen ja Niemenrannan alueiden rakentamisen jatkuminen. Kunnallistekniikan rakentaminen on tarkoitus aloittaa esimerkiksi ns. Nauhatehtaan asemakaava-alueella. Lähijunaseisakkeen rakentaminen valmistuu Tesomalla Väyläviraston yhteishankkeena. Morkun aukion rakentaminen varaudutaan niin, että työt sovitetaan yhteen ns. Tavara-aseman ympäristön kehittämisen kanssa. Katujen peruskorjauskohteita on esimerkiksi Kaarilassa, Tahmelassa ja Härmälässä. Lisäksi peruskorjataan hulevesijärjestelmiä ja parannetaan kävely- ja pyöräilyväyliä. Huonokuntoiset Peltolammin ja Multisillan alikulkukäytävät uusitaan vastaamaan erikoiskuljetusten vaatimuksia. Uusia viheralueita rakennetaan Vuorekseen Isolammenpuistoon. Viheralueita ja leikkipaikkoja

peruskorjataan Ahvenispuistossa ja Kalevan keskuspuistossa. Ulkovalaistuksen uudistamista LED-tekniikkaan jatketaan laajalla korjausohjelmalla. Uudet liikennevalot rakennetaan Hervannan valtavyölle Jäähallinkaaren liittymään. Lisäksi lukuisissa liittymissä uusitaan liikennevalokojeita. Laajin kokonaisuus on Rautatienkadun ja Kalevantien liittymäalueet.

Lautakunnan palveluihin kohdistuvat Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinnit sisältyvät esitykseen. Merkittävimpiä kohteita ovat Kansi-Areenan pintarakenteet ja viimeistely, Ranta-Tampellan alueen rakentamisen jatkaminen ja ns. Asematunnelin uusimisen suunnittelu ja rakentamisen valmistelu yhteishankkeena Väyläviraston kanssa.

Suunniteltu palvelutuotanto on esitetty vuoden 2020 aikana tehdyn tuotteistuksen (Kuntatieto - palveluluokkakohtaiset kustannukset –projekti) tuoteryhmien mukaisesti. Tietoina esitetään tuoteryhmän nimi ja tuoteryhmään kohdistetut vuosisuunnitelman mukaiset käyttökustannukset (toimintamenot + suunnitelman mukaiset poistot + hallinnon vyörytysosuudet).

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito *)	Käyttö- talous VS 2021
Katutilavalvonta	-1 650
Katutilavalvonta	-643
Matkalippujen tarkastus	-121
Pysäköinnin valvonta	-886
Kuntatekniikan suunnittelu	-1 339
Kuntatekniikan suunnittelu	-1 124
Maankäytön asiantuntijapalvelu	-214
Omaisuuksien hallinta ja tietoverkot	-723
Hulevesijärjestelmän hallinta	-11
Kadut ja yleiset alueet	-534
Liikunta- ja ulkoilupaikat, kunnossapito	-117
Liikunta- ja ulkoilupaikat, rakentaminen	-8
Puistot ja viheralueet	-53
Rakennuttaminen	-75 742
Hulevesijärjestelmän hallinta	-238
Kadut ja yleiset alueet	-64 523
Liikunta- ja ulkoilupaikat, kunnossapito	-1 204
Liikunta- ja ulkoilupaikat, rakentaminen	-17
Puistot ja viheralueet	-9 760
Yhteensä	-79 454

*) Sisältää toimintamenot + poistot + Hallinto- ja talouspalvelujen vyörytysosuudet

Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito

Käyttötalous (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Toimintatulot	12 441	12 441
Toimintamenot *)	-30 854	-37 064
Toimintakate	-18 413	-24 622

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Toimintakatteen ja nettoinvestointien erittely

Käyttötalous (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito, toimintakate (pl erikseen sitovat erät)	-18 316	-24 523
Smart Tampere -kehitysohjelma, toimintakate	-97	-99
Yhteensä	-18 413	-24 622

Investoinnit (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Investointimenot	-57 656	-68 285
Rahoitusosuudet	0	0

Investoinnit (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito, nettoinvestoinnit (pl erikseen sitovat erät)	-45 581	-55 585
Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-11 475	-12 700
Hiedanranta -kehitysohjelma, nettoinvestoinnit	-600	0
Yhteensä	-57 656	-68 285

Tuottavuuspilotit

Rakennuttamisessa tuottavuutta mitataan talvihoidossa ja viheralueiden hoidossa. Tuottavuuden parantaminen kohdistuu hankinta- ja sopimusmalleihin, joilla suoraan tai epäsuorasti vaikutetaan kustannuksiin ja toisaalta laatuun tai asiakaskokemukseen. Kunnossapidossa ja rakentamisessa työn tuottavuuden parantaminen on hyvin paljon tuotannosta vastaavan palveluntuottajan vastuulla.

Tuottavuuden parantamiseksi palveluryhmässä on käynnistetty katujen talvihoidon tuottavuuspilotti, koska sen kustannus on käyttötalouden kohteista kaikkein suurin ja vaikuttavuus ihmisten liikkumiseen merkittävä. Liikenneväylien talvihoidon todellinen kustannus kaupungille on vaihdellut talven vaikeudesta riippuen 4-7 miljoonaan euroon vuodessa. Talvihoidon laadulla on merkittävä vaikutus liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen. Talvihoidossa on käytössä tuotteistus ja mittaristo. Tuottavuuspilotissa tarkasteltavina tekijöinä on kunnossapidon kokonaispalvelumallin perusteena olevat päällekkäisten toimintojen uudelleen järjestely ja alihankintojen tehostaminen sekä toimenpiteiden vasteaika. Pilotti toteutetaan vuosina 2019-2021 ja sen tavoitteena on saada aikaan mittareilla todennettua tuottavuuskasvua.

Tuottavuuspiloteissa kehitetään tuottavuuden johtamista ja seuranta lähellä asiakasrajapintaa. Johtamisen ja raportoinnin mahdollistamiseksi piloteissa kehitetään palvelujen tuottavuuden laskentaa ja mittaamista. Pilotit ovat osa kaupungin tuottavuustyötä, jonka tavoitteena on tuottavuuden parantaminen osana talouden tasapainottamista.

Hankintalinjaukset

Palveluryhmä hankkii palvelut pääasiassa markkinoilta ja alan yrityksiltä. Omaa tuotantoa kuntatekniikan suunnittelussa, jossa oman työn osuus on noin 30 % ja rakennuttamisessa noin 80 %. Oman työn osuus näissä tehtävissä on merkittävä, koska työsisältö painottuu ohjaukseen ja tarpeen määrittelyyn. Osuuksissa ei ole lähitulevaisuudessa tarpeen suurille muutoksille.

Kuntatekniikan suunnittelussa ja muiden asiantuntijapalveluiden hankinnoissa pääosa toimeksiannoista tilataan kilpailutetun puitesopimuksen perusteella. Katujen- ja alueiden suunnittelun puitesopimus on tarkoitus kilpailuttaa alkuvuodesta. Puitesopimus soveltuu erittäin hyvin pieniin ja keskiisuriin toimeksiantoihin, koska sopimuksen mukaisesti palveluntuottajalla on valmiina pätevät asiantuntijat ja hinnoittelu on kilpailutettu.

Rakentamisen hankintamuodot ja sopimukset vaihtelevat. Rakennusinvestoinnista noin 25 % hankitaan Tampereen Infra Oy:lta, joka on in-house yhtiö. Noin 20 % investoinneista kohdistuu raitiotiehankeeseen, jossa raitiotieallianssi toteuttaa katuosalla radan lisäksi katutyöt. Rakennusinvestoinneista noin 50 % hankintaan erillisillä urakkakilpailuilla. Kohteet ovat kooltaan tyypillisesti kooltaan 0,2 – 15 M€ euroa. Rakennusurakoista noin 5 % voidaan mahdollisesti hankkia kilpailutettujen urakoiden optioina perustellussa tapauksessa.

Rakennusurakoiden suunnittelussa hankkeeseen määritellään kohteeseen sopivin toteutusmuoto – ja urakkakoko. Pääpaino kilpailutuksissa on kokonaisurakkamuoto, jossa tarjoajalle asetetaan kohteen edellyttämät vaatimukset. Hankintaohjelmaan pyritään osoittamaan myös sellaisia kohteita, jotta myös uudet tai pienet yritykset voivat tarjota. Kilpailuttamisella tavoitellaan edullisia kustannuksia, rakentamisen ja toiminnan laatua. Osaan urakoista liitetään hiilineutraalisuus- tai kestävyysvaatimuksia, kuten hiilidioksidipäästöjen tai muiden päästöjen vähentämistä tai uusiomateriaalien käyttöä.

Rakennushankkeiden materiaalivirroilla ja kuljetuksilla on ratkaiseva merkitys oman toiminnan hiilidioksidi- tai muiden päästöjen määrään. Kaivettavat maa-maamassat tulisi sijoittaa rakennuskohteessa. Toissijaisesti ne tulee sijoittaa mahdollisimman lähelle kuljetusten vähentämiseksi. Vuodelle 2021 on suunniteltu 3 meluvallikohdetta moottoriväylien varteen. Ne palvelevat meluntorjuntaa ja maa-ainesten kuljetusten vähentämistä. Niiden toteutuksesta on kuitenkin väliaikaista haittaa esimerkiksi asutukselle.

Tampereen kaupunkikonsernin katuja ja verkostoja rakentavien laitosten ja yhtiöiden kanssa otetaan käyttöön rakentamisen yhteistyösopimus, jossa yhteishankkeeseen soveltuvat hankintojen periaatteet.

Katujen ja yleisten alueiden kunnossapito tilataan Tampereen kaupunginvaltuuston päätöksen perusteella Tampereen Infra Oy:lta kokonaispalvelusopimuksella. Tampereen Infra Oy on

Tampereen kaupungin omistama in-house yhtiö. Sopimusta ja toimintamallia kehitetään yhdessä Tampereen Infra Oy:n kanssa.

Pirkanmaan ELY-liikenteen kanssa on keskusteltu yhteisen pyöräilyn pääreittien hankintaa yhteisenä urakkana. Tällä tavoitellaan väylän yhtenäistä laatua.

Palveluryhmän vastuulla olevat sähköiset järjestelmät, kuten ulkovalaistus ja yleisten alueiden sähköjakelupisteet, hankitaan kilpailutettavan sopimuksen perusteella. Kilpailutus on käynnissä.

Hankintalinjauksilla määritellään ulkoisten hankintojen roolia toiminnassa ja palvelujen järjestämisessä sekä ohjataan lautakunnan alaista hankintatoimintaa, sen kehittämistä ja tavoiteltavia tuloksia. Hankintalinjaukset myös konkretisoivat, miten hankintatoiminnassa toteutetaan kaupungin hankinnan periaatteita.

Palveluverkko

Katujen ja yleisten alueiden palveluverkon muutoksen koskevat käytännössä uusia tai muuttuneita alueita, jotka tulevat kaupungin kunnossapidon vastuulle. Näitä ovat esimerkiksi Ranta-Tampella, Niemenranta, Hervantajärvi ja raitiotiekäytävän kaupungille kuuluvat kaistat,

Riskiprofiili

Riskiluokka	Riski	Riskin kuvaus	Riskitaso (lukuarvo)
Strategiset riskit	Hankkeiden yhteensovitus	Lukumääräisesti suuri isojen ja monimutkaisten hankkeiden yhteensovittaminen sisältää merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia riskejä. Hankkeisiin liittyvät lukuisat osapuolet ja erilaiset lupatekniset ongelmat tekevät kokonaisuuden vaikeasti hallittavaksi.	9
Operatiiviset riskit	Hankinnat ja sopimukset epäonnistuvat	Hankinnassa tulee virhe tai tärkeään hankintaan tulee muutoshaku Markkinaoikeudessa. Sopimusten toteuttamisessa ilmenee vaikeita ongelmia.	9

Taloudelliset riskit	Covid-epidemian jatkuminen	Poikkeusolot ja tarve estää tai vähentää normaalia liikkumista vähentää merkittävästi pysäköintituloja.	9
Vahinkoriskit	Voimakkaat sääilmiöt	Voimakkaat sääilmiöt, kuten myrskytuulet ja rankkasateet aiheuttavat rakenteille ja omaisuudelle vahinkoa. Esimerkiksi kaupunkitulvat aiheuttavat vesivahinkoja ja jopa maaperän sortumista.	6
Toiminnan riskit	Työhyvinvointi ja johtaminen	Suurien ja vaativien hankkeiden takia organisaatio on kuormittunut. Tekemistä ei ehditä suunnitella huolella, tiedonkulussa on katkoksia ja valvontaan/tarkistuksiin ei kiinnitetä riittävästi huomiota. Kehittämiseen ei voida käyttää riittävästi aikaa ja siksi toiminta ei kehity riittävästi. Tilanne on tässä aiheessa parantunut 2017-2019 jälkeen.	9

Keskeisimmät riskienhallintatoimenpiteet

Tärkein riskienhallintamenettely palveluryhmän riskeihin on varmistaa riittävä osaaminen ja resursointi. Tällöin henkilöstö ei ylikuormitu ja henkilöstö voi käyttää aikaa mahdollisten ongelmien/riskien estämiseen ja hallintaan etukäteen sen sijaan, että aika käytetään lukuisten käynnissä olevien ongelmien tai vahinkojen selvittämiseen. Monet palveluryhmät vastuulla olevat asiat ovat erikoisosaamista vaativia ja tehtävät ovat olleet pitkään yhden henkilön varassa. Palveluryhmässä on organisaation pienen vahvistamisen myötä tullut mahdolliseksi lähes kaikkien tehtävien ”kahdentaminen” niin, että tehtävä ei olisi enää vain yhden henkilön varassa vuonna 2021. Toiminnan riskejä voidaan vähentää merkittävästi ajantasaisella ohjeistuksella ja laadunvarmistustoimenpiteillä. Näitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi päivitettävät työohjeet ja luovutusasiakirjat rakennuskohteen siirtyessä suunnittelusta toteutukseen ja kunnossapitoon.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Palkalliset henkilötyövuodet (htv)	TP 2019	VS 2020	VS 2021
Hallinto			
Yhteensä (htv)	56,0	62,9	63,4

Henkilöstön osalta suurin muutos joukkoliikenteen lipuntarkastustoiminnan aloittaminen. Tehtävä on tarkoitus aloittaa neljällä varsinaisella lipuntarkastajalla, jolloin toiminta on kattaa pääosan tarpeesta normaalioloissa. Organisointia tarkastellaan syksyllä 2021 raitiotieliikenteen alkaessa. On syytä varautua lisähenkilöstöön varsinkin ruuhka-aikoina. Muuten tehtävämuutokset ovat melko pieniä. Yksi rakennuttajavakanssi siirretään infraomaisuuden hallintaa vastaamaan katujen kunnossapitoon liittyvissä suunnitteluasioissa rakennuttamiskohteiden lisäksi.

Työhyvinvoinnin kannalta keskeistä on työkuorman hallinta. Hankkeiden määrä ja vaativuus edelleen ovat huomattavan suuret suhteessa henkilöstön määrään. Tilanne on edelleen vaikea mutta tehtyjen rekrytointien ansiosta ei enää kriittinen. Työn hallinnan kannalta tärkeitä ovat hyvät toimintaohjeet ja periaatteet. Johtamis- ja esimiestyöt ovat erittäin tärkeitä jatkuvan kehittämisen teemoja mutta varsinkin etätöiden takia itsensä johtamistaidot ovat välttämättömiä. Henkilöstön työhyvinvoinnin kannalta on tärkeää yhteiset ja toimivat pelisäännöt työyhteisössä. Niihin kiinnitetään myös huomiota.

Kestävä kaupunki

Toiminnan kuvaus

Palveluryhmä vastaa Tampereen kaupungin ympäristö- ja ilmastopolitiikan valmistelusta, johtamisesta, koordinaatiosta ja seurannasta sekä ympäristönsuojelun, jätehuollon ja ympäristöterveyden viranomaistehtävistä. Palveluryhmän asiantuntijuutta tarjotaan koko kaupungin eri yksiköiden hyödynnettäväksi enenevässä määrin. Palveluryhmässä on viisi yksikköä: ympäristöterveyden, ympäristön suojelun, jätehuollon ja ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksiköt sekä Kestävä Tampere 2030 -ohjelmayksikkö. Kestävän kehityksen koordinaatio siirtyy konserniohjaukseen 1.1.2021.

Palvelukokonaisuuden v. 2021 toiminnan painopiste on valtuuston hyväksymien ympäristöpolitiikan ja kestävästä kaupunkikehityksen Kestävä Tampere 2030 -linjauksiin pohjautuvan hiilineutraalisuuteen tähtäävän tiekartan toteutuksessa yhteistyössä kaikkien palvelualueiden, liikelaitosten ja konserniyhtiöiden kanssa samoin kuin asukkaiden ja alueen yritysten ja kolmannen sektorin kanssa. Palveluryhmä tehostaa ja sujuvoittaa ryhmään kuuluvia viranomaistoimintoja ja parantaa niiden asiakaspalautteen keräämistä ja hyödyntämistä. Ryhmän asiantuntemusta tarjotaan aktiivisesti muiden kaupungin yksiköiden käyttöön. Kestävien hankintakriteerien käyttöä edistetään. Ympäristötiedon saatavuutta parannetaan ja hyödyntämistä laajennetaan.

Palveluryhmän vuosisuunnitelmassa on huomioitu tulojen lisäyksiä vajaa 0,9 milj. euron lisäys kohdistuen pääosin kaupungin projektitoiminnasta saatuihin avustuksiin.

Kaupunginhallituksen kehyspäätöksessään edellyttämästä 10 milj. euron lisästäövelvoitteesta palveluryhmän käyttötalousmenoihin kohdistuu 0,072 milj. euroa.

Toimintamenojen lisäyksiä on huomioitu yhteensä 0,8 milj. euron lisäys kohdistuen pääosin kaupungin projektitoiminnan menoihin, etenkin Smart Tampere hankkeen menoihin. Menojen lisäyksiä on myös huomioitu palvelualueen johtoryhmän päätöksellä tehty 0,15 milj. euron siirto Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmästä Kestävä kaupunki -palveluryhmän ilmastotoimiin.

Toimintamenojen vähennyksiä on huomioitu 0,08 milj. euron vähennys, johtuen yhden vakanssin siirrosta Kestävä kaupunki -palveluryhmästä Konsernihallinnon strategiayksikköön konsernijohtajan päätöksellä.

Palkkaratkaisun kustannusvaikutuksen kattamiseen on huomioitu 0,08 milj. euron menojen lisäys.

Palveluryhmän nettoinvestoinnit ovat 0,075 milj. euroa.

Suunniteltu palvelutuotanto on esitetty vuoden 2020 aikana tehdyn tuotteistuksen (Kuntatieto - palveluluokkakohtaiset kustannukset -projekti) tuoteryhmien mukaisesti. Tietoina esitetään tuoteryhmän nimi ja tuoteryhmään kohdistetut vuosisuunnitelman mukaiset käyttökustannukset (toimintamenot + suunnitelman mukaiset poistot + hallinnon vyörytysosuudet).

Kestävä kaupunki *)	Käyttö- talous VS 2021
Kestävä kaupunki	-1 921
Jätehuoltoviranomainen	-437
Ympäristönsuojelun kehittäminen ja edistäminen	-910
Ympäristönsuojelun luvat ja valvonta	-574
Kestävä kehitys	-2 952
Kestävän kehityksen edistäminen	-2 952
Ympäristöterveydenhuolto	-4 006
Asumisterveysvalvonta	-259
Elintarvikelain mukainen neuvonta	-129
Elintarvikelain mukaisten ilmoitusten ja hakemusten l	-78
Elintarvikevalvonta	-1 166
Eläinsuojeluvalvonta	-288
Eläintautivalvonta	-33
Eläinten sairaudenhoito	-870
Eläinten terveydenhoito	-219
Talous- ja uimavesien valvonta	-233
Terveydensuojelun edistäminen ja valvonta	-445
Tupakkalain valvonta	-287
Yhteensä	-8 878

*) Sisältää toimintamenot + poistot + Hallinto- ja talouspalvelujen vyörytysosuudet

Kestävä kaupunki

Käyttötalous (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Toimintatulot	3 565	4 423
Toimintamenot *)	-8 428	-9 508
Toimintakate	-4 862	-5 085

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Toimintakatteen ja nettoinvestointien erittely

Käyttötalous (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Kestävä kaupunki, toimintakate (pl erikseen sitovat erät)	-4 186	-4 348
Smart Tampere -kehitysohjelma, toimintakate	-676	-738
Yhteensä	-4 862	-5 085

Investoinnit (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Investointimenot	0	-75

Nollapohjabudjetointikokeilu on käynnistynyt kaupungissa ja lautakunnan palveluista mukana on Ilmasto ja ympäristöpolitiikan -yksikkö, joka ohjaa kaupungin ympäristö- ja ilmastopolitiikan

toteutumista. Vuoden 2021 budjetointikierröksellä tarkastellaan mallin soveltuvuutta, mutta ei tehdä talousarvion resurssien kohdentamista eri palveluihin mallin tulosten perusteella. Vuoden 2022 talousarviovalmistelussa nollapohjabudjetoinnin tuloksia on tarkoitus paremmin hyödyntää resurssien kohdentamisessa.

Hankintalinjaukset

Palveluryhmän hankinnoissa noudatetaan kaupungin ja palvelualueen ohjeistusta. Kriteereissä korostuvat ympäristö- ja ilmastokriteerit. Palveluryhmän hankinnat ovat pienimuotoisia. Pääasiassa palveluryhmä hankkii asiantuntijapalveluita sekä tarvikkeita ja mittalaitteita. Palveluryhmä antaa yksiköille kestäviin hankintoihin liittyvää tukipalvelua.

Palveluryhmän vuotuiset hankinnat ovat sen verran pienet, että se ei tee omaa hankintasuunnitelmaa.

Riskiprofiili

Palveluryhmän merkittävimmiksi uhkiksi on tunnistettu vaativan strategisen tavoitteen – hiilineutraaliuden – toimenpiteiden jääminen vajaaksi ja siten tavoitteen saavuttamattomuus. Muita riskejä ovat tietojärjestelmien toimivuus ja digiturvallisuus sekä henkilöstön työhyvinvointi toimintaympäristön jatkuvasti muuttuessa ja työkuorman kasvaessa. Pandemian aiheuttamat haasteet asiakastyöhön, tarkastuksiin ja työhyvinvointiin luonnollisesti korostuvat pandemian keston ajan.

Riskiluokka	Riski	Riskin kuvaus	Riskitaso
Strategiset riskit	Tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä ei toteudu	Tehdyt toimenpiteet eivät ole riittävät, regulaatio ei etene, toimintatapamuutokset toivottuja hitaampia.	9
	Henkilöstön työhyvinvoinnin säilyminen	Työmäärän kasvun ja poikkeuksellisten olojen vuoksi henkilökunnan jaksaminen on aiempaa tärkeämpää ja haavoittuvampaa. Toimenpiteiden suuntaus tähän.	6
Operatiiviset riskit	Pandemia jatkuu	Eri yksiköiden toiminta- ja tarkastussuunnitelmat eivät täyty.	6
Operatiiviset riskit	Digiturvallisuus	Tietojen luottamuksellisuuden varmistaminen, kun toimitaan useiden eri järjestelmien välillä	4
Taloudelliset riskit	Pandemia jatkuu	Syntyy taloudellisia haasteita mm. tarkastusmaksujen vähenemisen myötä.	6

Keskeisimmät riskienhallintatoimenpiteet

Hiilineutraalisuus tavoitteen saavuttamiseksi tehdään yhteistyötä niin eri yksiköiden kuin kaupungin johdonkin kanssa. Vertaisratkaisuja haetaan muista kaupungeista niin johtamiseen kuin

toiminnallisiin sisältöihin. Tämä on vastuutettu ilmasto-ohjelman ja palveluryhmän johdolle. Henkilöstön työhyvinvointiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Asia on vastuutettu kaikille esimiehille jo aiemmin. Pandemiaan liittyviä riskejä pyritään ehkäisemään mm. vaihtoehtoisten tarkastus- ja muiden korvaavien toimenpiteiden avulla. Vastuutettu esimiehille.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Palkalliset henkilötyövuodet (htv)	TP 2019	VS 2020	VS 2021
Ilmasto- ja ympäristöpolitiikka	5,7	6,5	6,5
Kestävä Tampere 2030	7,4	11,8	10,8
Ympäristönsuojelu	17,1	17,5	17,5
Ympäristöterveydenhuolto	50,5	51,5	51,5
Jätehuolto	4,5	5	5,3
Yhteensä (htv)	85,2	92,3	91,6

Palveluryhmän strategisessa osaamisessa keskeistä on henkilöjohtaminen ja muu johtamisosaaminen sekä erityisesti muutoksen johtaminen. Uudistuminen ja kehittyminen edellyttävät koko henkilöstöltä kykyä sietää epävarmuutta ja valmistautua jatkuvaan muutokseen. Vuorovaikutus- ja viestintäosaaminen korostuu yksiköiden roolin ja tehtävien johdosta kaikissa yksiköissä. Räjähdysmäisesti kasvanut etätö hybridiversioineen vaatii sekä henkilöstöltä että johtamiselta erityisen paljon. Palveluryhmässä kiinnitetään huomiota eri tasoilla tähän asiaan.

Henkilöstön ammatillinen osaaminen on laaja-alaista ja kattavaa ja osaamisen taso on korkea. Osaamisen ylläpitäminen ja uuden osaamisen hankkiminen vaativat jatkuvaa oman alan seurantaa ja ammatillista lisäkoulutusta. Viranomaistoiminnoissa keskeistä on ammattitaidon ylläpito mm. lainsäädännön ja teknologioiden jatkuvasti kehittyessä. Työtehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää myös hallinnollisten toimintatapojen tuntemusta sekä työvälineiden ja ohjelmien hyvää hallintaa.

Työhyvinvoinnin tila vaihtelee yksiköittäin, mutta on palveluryhmässä parantunut aiemmista vuosista ja on kokonaisuutena hyvä. Keskeiset kehittämistarpeet koskevat työn kuormitusta, työkyvyn hallintaa ja työturvallisuutta.

Työntekijöiden jaksamista ja työn hallintaa tuetaan esimiestyön lisäksi mm. ongelmatilanteiden purkamisella yhdessä ja tarvittaessa hankittavalla työnohjauksella. Jatkuvassa muutoksessa on tärkeää tehtäväkuvien ja osaamisen ajantasaisuudesta huolehtiminen sekä riittävä työvälinekoulutus. Työtehtävien määrän, laajuuden ja vaativuuden johdosta tulee toiminta suunnitella hyvin ja tehdä jatkuvaa priorisointia. Uusien työntekijöiden perehdyttämisestä tulee huolehtia aiempaa tarkemmin johtuen hybridityömallista, joka palveluryhmässä painottuu vahvasti etätöihin.

Raitiotie kehitysohjelma

Toiminnan kuvaus

Raitiotien kehitysohjelmalla tavoitellaan toimivaa raitiotiejärjestelmää ja onnistunutta raitiotiejärjestelmän toteuttamisprosessia. Ohjelman tavoitteena on osan 1 raitiotien onnistunut käyttöönotto vuoden 2021 aikana. Tähän kuuluu sekä rakentamisen aikaisten haittojen lieventäminen, että käyttöönoton ja liikenteen avaamisen positiivisen odotuksen tukeminen. Lisäksi ohjelman tavoitteena on osan 2 rakentamistoiminnan tukeminen vuorovaikutuksen, yhteistoiminnan ja rakentamisen aikaisten haittojen lieventämiskeinoin. Raitiotien seudullinen yleissuunnitelma valmistuu helmikuussa 2021. Talousarvion 2021 tavoitteena on aloittaa raitiotien hankesuunnittelu osuudelle Koilliskeskus - Härmälä. Vuonna 2021 on tavoitteena jatkaa raitiotien tarkentavaa yleissuunnittelua myös Hiedanrannan keskustan ja Ylöjärven kuntarajan välillä Lielahden maankäytön yleissuunnittelun rinnalla. Raitiotien kehitysohjelman on määrä päättyä 31.12.2021. Sitä ennen raitiotien kehitystyö on organisoitava. Raitiotien kehitysohjelma toimii kaupunginhallituksen ohjauksessa.

Raitiotiehanke muodostuu useista kaupungin ja Tampereen Raitiotie Oy:n rinnakkaisista hankinta- ja kehitysohjelmista. Peruskaupunki vastaa raitiotieradan suunnitteluun ja rakennuttamiseen liittyvästä katu- ja viherympäristön, liikennejärjestelmän, maankäytön kehittämisen ja joukkoliikennejärjestelmän suunnittelusta, rakennuttamisesta ja päätöksenteosta. Tampereen Raitiotie Oy vastaa raitiotiejärjestelmän ratainfrastruktuurin, pysäkkien, raitiovaunujen ja varikon suunnitteluttamisesta, rakennuttamisesta ja ylläpidosta. Raitiotieallianssi vastaa raitiotieinfrastruktuurin eli radan, pysäkkien ja varikon suunnittelusta ja rakentamisesta. Raitiotieinfran kunnossapidosta vastaa kunnossapitoallianssi, jossa tilaajaosapuolena on Tampereen Raitiotie Oy ja palveluntuottajina Raitiotieallianssin rakentamisen osapuolet. Raitiotien liikennöinnistä vastaa liikennöintiäallianssi, jossa tilaajana on joukkoliikenneviranomaisen Nysse ja palveluntuottajana VR Oy. Raitiotien kehitysohjelman tehtävä on sovittaa yhteen ja tukea tilaajatahojen toimintaa raitiotiehankeissa suunnittelu-, rakentamis- ja käyttöönottovaiheissa kaupungin kokonaisedun mukaisesti. Raitiotien kehitysohjelma vastaa raitiotiehankeeseen ratainfra- ja hankesuunnitelmien tilaamisesta ja suunnittelun ohjauksesta, raitiotien suunnitteluohjeen ylläpidosta yhdessä Tampereen Raitiotie Oy:n kanssa, raportoinnista ja päätöksenteon valmistelusta kaupunginhallitukselle ja valtuustolle sekä osallistuu osaltaan suunnittelun, päätöksenteon ja rakentamisen aikaiseen vuorovaikutukseen, viestintään ja sidosryhmäyhteistyöhön.

Kaupunginvaltuuston 16.6.2014 hyväksymän yleissuunnitelman mukaisen raitiotiejärjestelmän kustannusarvio oli 250 miljoonaa euroa. Osan 1 Hervanta-Pyynikintori-Tays toteutusvaiheen tavoitekustannus hyväksyttiin valtuustossa 7.11.2016. Hatapään haara on lisätty osan 1 toteutusvaiheeseen valtuuston päätöksellä 25.11.2019. Osan 2 Pyynikintori-Lentävänniemi toteutusvaiheen tavoitekustannus hyväksyttiin valtuustossa 19.10.2020.

Tampereen Raitiotie Oy:lle kohdistuvat raitiotien suunnittelu- ja rakentamiskustannukset osilla 1 ja 2 ovat arvion mukaan yhteensä 361,01 miljoonaa euroa, mikäli osa 2 päätetään rakentaa. Osan 1 osuus kustannuksista on 268,01 miljoonaa euroa ja osan 2 osuus 93,00 miljoonaa euroa. Valtionapua näihin kustannuksiin voidaan saada enintään 88,43 miljoonaa euroa, eli 24,5 % kustannuksista. Raitiotien kokonaiskustannukset, valtionapu vähennettynä, ovat näin ollen arviolta 272,59 miljoonaa euroa. Tampereen Raitiotie Oy rahoittaa raitiotieradan rakentamisen ja raitiovaunujen hankinnan omistajansa, Tampereen kaupungin takaamalla lainoilla. Tampereen Raitiotie Oy veloittaa kaupungilta vuosittain infravastiketta, varikkovastiketta, kalustovuokraa ja hallintovastiketta.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on aiemmin myöntänyt valtionapua osien 1 ja 2 kehitysvaiheisiin sekä osan 1 toteutusvaiheeseen. Tampereen valtuusto hyväksyi 17.8.2020 Valtion ja Tampereen kaupunkiseudun kuntien välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL4) -sopimuksen vuosille 2020–2023. MAL-sopimus on allekirjoitettu 8.10.2020. Uudessa MAL-sopimuksessa valtio on sitoutunut tukemaan myös Hatanpään valtatie ratahaaran suunnittelua ja rakentamista sekä raitiotien osan 2 rakentamista aiempaa suuremmalla summalla. Vuosittaisen valtioneuvoston suuruus määräytyy hankkeen valtioneuvoston oikeuttavien vuosikustannusten toteutumisen perusteella.

Raitiotieradan rakentamisen yhteydessä rakennetaan raitiotieinfraan kytkeytyviä katu ympäristön rinnakkaishankkeita, jotka rahoitetaan pääosin kaupunkiympäristön palvelualueen vuosittaisesta investointibudjetista.

Seudullista yleissuunnitelmaa tehdään yhdessä Pirkkalan kunnan sekä Kangasalan ja Ylöjärven kaupunkien kanssa. Suunnitelman tavoitteena on määrittää jokaisella ratahaaralla (Kangasalan Lamminrahka, Pirkkala, Ylöjärvi) yksi radan sijaintivaraus katuverkolla. Yleissuunnitelma ei tähtää raitiotien välittömään rakentamiseen, vaan palvelee ennen kaikkea yleis- ja asemakaavoitusta, sekä liikennejärjestelmän ja kunnallistekniikan suunnittelua. Seudullisen yleissuunnitelman ratavaraukset on hyväksytty neljän tilaajakunnan valtuustoissa 19.10. - 9.11.2020.

Suunniteltu palvelutuotanto ja talous

Raitiotien osan 1 Hervanta-keskusta-Tays rakennustoiminta on vuonna 2021 suurilta osin valmistunut, työt jatkuvat vielä Hatanpään valtatiellä ja Hämeenkadulla. Raitiotien testiliikenne on alkanut ensimmäisellä raitiovaunulla heinäkuussa 2020 ja tavoitteena on aloittaa avoin koeliikenne 1.4.2021 ja varsinainen raitiotieliikenne 9.8.2021. Osalla 2 Pyyrikintori - Lentävänniemi rakentaminen on käynnissä Sepänkadulla, Paasikivenkadulla ja Rantatiellä. Raitiotien kehitysohjelma tukee rakentamista ja käyttöönottoa ja eri yksiköiden yhteistoimintaa toimin, joihin kaupungin muulla organisaatiolla, Tampereen Raitiotie Oy:llä ja Raitiotieallianssilla ei ole resursseja. Raitiotien seudullisen yleissuunnitelman on tavoitteena valmistua helmikuussa 2021.

Raitiotien kehitysohjelman painopisteinä vuonna 2021 korostuvat osan 1 käyttöönoton ja osan 2 raitiotien rakentamistoiminnan tukeminen, raitiotien seudullisen yleissuunnitelman varausten mukainen jatkosuunnittelu sekä Raitiotien kehitysohjelman tehtävien organisointi ohjelman päättymisen jälkeen. Talousarvioon 2021 on kirjattu tavoitteeksi seudullisen raitiotien ensimmäisen jatko-osuuden Koilliskeskus - Härmälä hankesuunnittelu alkaminen vuoden 2021 aikana. Vuonna 2021 Raitiotien kehitysohjelman tehtävänä jatkuu raitiotiehankkeen valtionavustusten koordinointi ja raportointi valtionapuviranomaisille.

Palkkaratkaisun kustannusvaikutuksen kattamiseen on huomioitu 0,08 milj. euron menojen lisäys.

Raitiotie kehitysohjelma

Käyttötalous (1 000 euroa)	VS 2020	VS 2021
Toimintatulot		
Toimintamenot *)	-1 564	-1 555
Toimintakate	-1 564	-1 555

*) Sisältyy vyörytysosuudet (Paikkatieto sekä Hallinto- ja talouspalvelut)

Hankintalinjaukset

Hankintalinjauksilla määritellään ulkoisten hankintojen roolia toiminnassa ja palvelujen järjestämisessä sekä ohjataan lautakunnan alaista hankintatoimintaa, sen kehittämistä ja tavoiteltavia tuloksia. Hankintalinjaukset myös konkretisoivat, miten hankintatoiminnassa toteutetaan kaupungin hankinnan periaatteita.

Riskiprofiili

Raitiotien kehitysohjelman riskejä käsitellään ohjelmasuunnitelman yhteydessä.

Joukkoliikenne

Toiminnan kuvaus

Joukkoliikenteen palveluryhmä vastaa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta. Joukkoliikenteen palveluryhmässä suunnitellaan joukkoliikenteen linjasto ja liikennöinti koko kaupunkiseudulla. Joukkoliikenne hankkii liikennepalvelut kilpailuttamalla tai omalta tuotannolta tilaamalla. Palveluryhmä vastaa joukkoliikennettä tukevien järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Palveluryhmä vastaa tariffisuunnittelusta, lippujen myynnistä ja myyntiverkoista sekä joukkoliikenteen tiedotuksesta ja markkinoinnista.

Raitiotien osan 1 rakennustyöt valmistuvat pääosin vuoden 2020 loppuun mennessä. Raitiotien kaupallinen koeliikenne alkaa 1.4.2021. Kaupallisessa koeliikenteessä testataan maksavien asiakkaiden avulla esimerkiksi pysäkkitoimintoja, infojärjestelmiä ja koko palveluketjun toimivuutta. Kaupallisen koeliikenteen aikana ei muuhun joukkoliikennelinjastoon tehdä vielä muutoksia vaan raitiotieliikenne on päällekkäistä tarjontaa, mikä nostaa myös joukkoliikennepalvelun kustannuksia. Ratikkaliikenne yhdessä uudistetun bussilinjaston kanssa aloittaa liikennöinnin talviliikennekauden käynnistyessä 9.8.2021. Ratikkalinjojen Hervanta-Pyynikintori ja Tays-Sorin aukio lisäksi linjastossa toteutuu useita muita merkittäviä muutoksia.

Talousarviossa on lähtökohtana, että koronatilanne ei vaikuta vuonna 2021 joukkoliikenteen tuloihin. Koronapandemian vaikutuksesta liikenteen hoidon kustannustason arvioidaan kasvavan maltillisesti.

Lähijunaliikenteen rooli kaupunkiseudun joukkoliikennejärjestelmässä vakiintuu.

Toiminnan keskeiset muutokset
Ratikkaliikenteen käynnistyminen 1.4. kaupallisena koeliikenteenä
<ul style="list-style-type: none">
• liikennöintialianssin valmistelutyöt
• lähimaksamisen pilotointi
Ratikkaliikenteen ja linjasto 2021 käynnistyminen 9.8.
<ul style="list-style-type: none">
• bussiliikenteen liikennetarjontaa kohdistetaan 9.8. alkavaan talviliikennekauteen leikkaamalla kevään ja kesän palvelutarjontaa
• liikenteen hallinnan (BOK) kehittäminen
• ratikka-ajan lippujärjestelmän käyttöönotto
Lähijunaliikenteen vakiinnuttaminen
<ul style="list-style-type: none">
• Tesoman seisakkeen avaaminen
• Seudullisen lähijunaliikenteen kehittämistarveselvitys (MAL-sopimus)
Koronan vaikutus
<ul style="list-style-type: none">
• vaikuttaa kustannustason maltilliseen, 1,4 prosentin nousuun
• Talousarvion lähtökohta on, että ei vaikuta lipputuloihin

Suunniteltu palvelutuotanto ja talous

Vuoden 2020 aikana levinnyt koronapandemia on vaikuttanut, ja vaikuttaa, merkittävästi vuosien 2020-2024 talouteen. Pandemian keston pituutta eikä vaikutuksia talouteen ole mahdollista täysin luotettavasti arvioida, mikä vaikeuttaa huomattavasti taloussuunnitelmakauden talouden suunnittelua.

Palvelu- ja vuosisuunnitelmassa on lähtökohtana, että koronatilanne ei vaikuta vuonna 2021 joukkoliikenteen tuloihin. Koronan vaikutukset matkustajamäärään arvioidaan alkuvuodesta ja arvion perusteella päätetään jatkotoimenpiteistä.

Taloustilanne on ollut erityisen vaikea. Kaupunginhallitus edellytti kehyspäätöksessään, että yksiköiden tulee sisällyttää talousarvioesityksiinsä yhteensä 10 milj. euron tehostamistoimenpiteet, joita on mahdollista saada kaikista toimintamenoista. Tehostamistavoitteesta on kohdennettu Kaupunkiympäristön palvelualueelle 0,288 milj. euroa. Joukkoliikennelautakunnan käyttötalousmenoihin säästövelvoitteesta kohdistuu 0,033 milj. euroa.

Joukkoliikennelautakunnan käyttötalouden vuosisuunnitelmaesityksessä on lisätty tuloja lipun hintojen korotuksen sekä matkustajamäärän kasvun sekä palvelutason noston vaikutuksesta yhteensä 2,988 milj. euroa. Vuosisuunnitelmaesityksen toimintamenoihin on tehty raitiotien liikennöinnin palveluallianssin kehitysvaiheen kustannuksiin 2,515 milj. euron lisäys (kehitysvaiheesta siirrytään palveluvaiheeseen 1.1.2022). Toimintamenoihin on tehty raitiotien infra- ja hallintovastikkeen sekä kalustovuokran maksamiseen 6,57 milj. euron lisäys. Raitiotiejärjestelmän korvatussa nykyistä bussiliikennettä ajanjaksolla 9.8.-31.12.2021 on toimintamenoihin tehty 4,85 milj. euron vähennys. Toimintamenoihin on tehty yhteensä 1,23 milj. euron lisäys, jolla on varauduttu kustannustason nousuun, häiriöhallinnan kehittämiseen, asiakaskokemuksen parantamiseen sekä Suomi.fi:n palvelumaksuun. Kaupunkipyöräjärjestelmään on tehty 0,6 milj. euron lisäys toimintatuloihin ja 0,725 lisäys toimintamenoihin.

Joukkoliikennelautakunnan vuosisuunnitelmaesityksessä on huomioitu kaupungin tekeminä talousarviopohjan korjauksina 0,025 milj. euron menojen lisäys, jolla varaudutaan palkkatkaisun kustannusvaikutusten kattamiseen sekä Kiinteistötoimen perimiin vuokramuutoksiin.

Palveluryhmän nettoinvestoinnit ovat 0,5 milj. euroa.

Joukkoliikennelautakunnan toimintakate vuonna 2021 on -18,36 miljoonaa euroa. Talousarvion ja vuosisuunnitelman toimintakatteen välillä ei ole eroa. Joukkoliikennelautakunnan nettoinvestointien esitys vuonna 2021 on 0,5 miljoonaa euroa. Talousarvion ja vuosisuunnitelman nettoinvestointien välillä ei ole eroa.

Tuottavuuden tavoitteet ja kehityksen seuranta laajennetaan vuonna 2021 lautakuntien alaiseen toimintaan. Koronapandemian aikana toteutettuja uusia toimintatapoja hyödynnetään digitalisaation edistämässä.

Tuottavuusmittarit	TP 2018	TP 2019	Enn 2020	TA 2021
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-62	-58	-86	-75
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-282	-285	-286	-322
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-4	-4	-5	-5
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-273	-276	-272	-281
Selittävät mittarit				
Työntekijäkokemus, QWL (max 100)	-		65,91	65,91
Sairauspoissaolot, %	5,7 %	2,4 %	5,1 %	4,5 %
Tilatehokkuus, htm2/henkilötyövuosi	9,42	9,29	8,66	8,30

Syksyllä 2020 on muodostettu palveluryhmään asiakaskokemusta, markkinointia sekä myyntiä johtava ja kehittävä tiimi. Tiimi muodostuu kolmesta nykyisestä palveluryhmän työntekijästä ja vuoden 2021 alussa ryhmään rekrytoidaan markkinointisuunnittelija. Organisoinnin keskeisenä tavoitteena tuottavuuden näkökulmasta on markkinoinnin ja myynnin tuloksellisuuden kehittäminen. Tulojen lisäämispyrkimyksen lisäksi joukkoliikenteen tuottavuutta parannetaan vähentämällä palvelutarjontaa vähemmän kysynnän alueilla ja ajankohtina sekä nostamalla lipunhintoja.

Suunniteltu palvelutuotanto on esitetty vuoden 2020 aikana tehdyn tuotteistuksen (Kuntatieto - palveluluokkakohtaiset kustannukset -projekti) tuoteryhmien mukaisesti. Tietoina esitetään tuoteryhmän nimi ja tuoteryhmään kohdistetut vuosisuunnitelman mukaiset käyttökustannukset (toimintamenot + suunnitelman mukaiset poistot + hallinnon vyörytysosuudet).

Joukkoliikennelautakunta *)	Käyttö- talous VS 2021
Joukkoliikenne	-78 921
Asiakaspalvelu	-442
Asiantuntijapalvelu	-1 292
Joukkoliikenne	-77 186
Yhteensä	-78 921

*) Sisältää toimintamenot + poistot + Hallinto- ja talouspalvelujen vyörytysosuudet

Joukkoliikennelautakunta

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2019	VS 2020	Enn. 2020	VS 2021
Toimintatulot				
Myyntitulot	49 335	35 228	35 928	54 074
Maksutulot	40	0	0	450
Tuet ja avustukset	3 903	9 280	11 710	5 048
Muut toimintatulot	777	720	720	900
Toimintatulot yhteensä	54 055	45 228	48 358	60 472
Toimintamenot				
Henkilöstömenot	-1 061	-1 130	-1 130	-1 224
Palkat ja palkkiot	-879	-937	-937	-1 028
Henkilösivumenot	-182	-193	-193	-196
Eläkemenot	-154	-161	-160	-163
Muut henkilösivumenot	-28	-33	-33	-33
Palvelujen ostot	-65 646	-65 673	-65 672	-68 770
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-160	-8	-8	-11
Vuokramenot	-895	-1 963	-1 967	-8 533
Muut toimintamenot	-132	-219	-219	-294
Toimintamenot yhteensä	-67 894	-68 993	-68 997	-78 832
Toimintakate	-13 839	-23 765	-20 639	-18 360
Rahoitustulot ja -menot	2	0	0	0
Tilikauden tulos	-13 837	-23 765	-20 639	-18 360
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-13 837	-23 765	-20 639	-18 360

Investoinnit (1 000 euroa)	TP 2019	VS 2020	TP Enn 2019	VS 2021
Investointimenot	-818	-1 000	-1 000	-500
Rahoitusosuudet	0	0	820	0
Nettoinvestoinnit	-818	-1 000	-180	-500

Sitovat erät

Sitovat erät, käyttötalous (1 000 euroa) *)	Toiminta- tulot	Toiminta- menot	Toiminta- kate
Joukkoliikennelautakunta	60 472	-78 832	-18 360

Sitovat erät, investoinnit (1 000 euroa)	Investointi- menot	Rahoitus- osuudet	Netto- investoinnit
Joukkoliikennelautakunta	-500		-500

Joukkoliikenne	Määrä VS2021	Yksikkö VS2021	Hinta € VS2021	Käyttötalous VS2021	Käyttötalous Tot 1-12 / 2021	Käyttötalous Tot-%
Sopimusliikenne *						
	7 682 400	linjakilometria	0,89	6 815		
	378 800	linjatuntia	32,23	12 208		
	28 573	autopäiviä	170,43	4 870		
		kokonaishinta		220		
Tilaaaja		kokonaishinta		1 630		
Oma tuotanto yhteensä				25 743	0	
Sopimusliikenne *				53 089	0	
- liikennepalvelut	14 325 900	linjakilometria	0,69	9 885		
	625 700	linjatuntia	31,14	19 484		
	48 536	autopäiviä	136,35	6 618		
- liikenneosto				1 281		
- muut palvelut				360		
- lippuostot				400		
- liikennöintialianssi				3 160		
- TRO:n hallintovastike				950		
- Kalustovuokra ja varikkovastike				7 420		
- tukipalvelut				1 870		
- tukipalvelut ICT				1 661		
Muu tuotanto yhteensä				53 089	0	
Yhteensä				78 832	0	

Hankintalinjaukset

Hankintalinjauksilla määritellään ulkoisten hankintojen roolia toiminnassa ja palvelujen järjestämisessä sekä ohjataan lautakunnan alaista hankintatoimintaa, sen kehittämistä ja tavoiteltavia tuloksia. Hankintalinjaukset myös konkretisoivat, miten hankintatoiminnassa toteutetaan kaupungin hankinnan periaatteita.

Hankintalinjaukset täsmentävät ulkoisten hankintojen roolia toiminnassa sekä ohjaavat lautakunnan alaista hankintatoimintaa, sen kehittämistä ja tavoiteltavia tuloksia. Hankintalinjaukset myös konkretisoivat, miten hankintatoiminnassa toteutetaan kaupungin hankinnan periaatteita.

Joukkoliikennepalvelut järjestetään (hankitaan) joukkoliikennelautakunnan palvelutasomäärittelyn mukaisesti. Määrittely ottaa kantaa palvelutarjonnan määrään ja ajalliseen saatavuuteen eri alueilla.

Joukkoliikennepalvelut järjestetään Tampereen kaupungin alueella omana tuotantona tai hankitaan yksityisiltä tuottajilta avoimilla tarjouskilpailuilla. Järjestettäessä joukkoliikennepalveluita Tampereen kaupungin ulkopuolella liikenne hankitaan pääsääntöisesti yksityisiltä tuottajilta avoimilla tarjouskilpailuilla. Tarjouskilpailuissa toteutetaan monipuolisesti erikokoisia kilpailukohteita mahdollisimman hyvän kilpailutilanteen ja sitä kautta mahdollisimman edullisen hintatason ylläpitämiseksi.

Liikennöintisopimukseen sisällytetään pääsääntöisesti hyvästä laadusta maksettava rahallinen kannuste ja huonosta laadusta perittävä rahallinen sanktio. Tavoitellaan jatkossa kannustavuuden lisäämistä liikenteen hankinnoissa.

Tarjouskilpailuissa edellytetään liikenteessä käytettävän linja-autokaluston täyttävän matkustusmukavuuden, ympäristöominaisuuksien ja turvallisuuden osalta määritellyn perustason. Perustason ylittäviltä osilta näistä tekijöistä saa tarjouskilpailuissa lisäpisteitä Ehdottomia vaatimuksia ovat esimerkiksi matala lattia ja esteettömyys kaupunkiliikenteessä, riittävä istumaväljyys sekä uudessa kalustossa sähköpyörätuolien kuljetusmahdollisuus, matkustamon jäähdytysilmastointi, moottoritalan automaattinen sammutusjärjestelmä ja turvaohjaamo. Kilpailutetussa liikenteessä kaluston sisä- ja ulkopuoliset pinnat ovat tilaajan käytettävissä joukkoliikenteen markkinointiin. Tuottaja ei saa myydä mainoksia auton sisä- eikä ulkopinnoille.

Vuoden 2021 aikana valmistaudutaan sähköbussiliikenteen hankintakilpailuun.

Uusi tuotantosopimus on laadittu tavoitteena säilyttää saavutettu kustannustehokkuus parantaen samalla tuotannon laatua. Tavoitteena on lisätä yhteistyötä ja vähentää vastakkainasettelua. Mallina tuotantosopimuksen laadinnassa ovat olleet erilaiset palveluallianssisopimukset. Liikenteen laatu ja käytettävän kaluston matkustusmukavuus ja ympäristöominaisuudet määritellään tilaajan ja tuottajan yhteistyönä.

Lippu- ja maksujärjestelmän suunnittelu ja hankinta toteutetaan yhteistyössä kuntien omistaman hankintayhtiön, TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy:n kanssa.

Riskiprofiili

Riskiluokka	Riski	Riskin kuvaus	Riskitaso (lukuarvo)
Strategiset riskit	<i>Hankkeiden yhteensovitus</i>	<i>Seuraitiotien ja/tai lähijunaliikenteen etenemien vie resursseja vuoden 2021 merkittäviltä käyttöönotoilta ja muulta kehittämiseltä.</i>	4
Operatiiviset riskit	<i>Kehittäminen</i>	<i>Erityisesti ICT:n kehittämiselle ei ole riittävää resurssia tehtävän vaativuuteen nähden. Nyssen omat resurssit ovat pienet ja joudumme turvautumaan tietohallintoon sekä hankintayhtiöömme TVV LMJ Oy:öön. Suunnittelujärjestelmän käyttöönotto viivästyy ja kuormittaa suunnittelijoita.</i>	6
Taloudelliset riskit	<i>Korona pandemia jatkuu</i>	<i>Lipputulot romahtavat kuten vuonna 2020.</i>	6
Taloudelliset riskit	<i>Tietojärjestelmät</i>	<i>Palvelujen käyttö estyy.</i>	6

Vahinkoriskit	<i>Kestävät hankinnat</i>	<i>Sähköisen liikenteen hankintaan liittyvät teknologiset valinnat ja markkinoiden kilpailutilanne</i>	6
---------------	---------------------------	--	---

Keskeisimmät riskienhallintatoimenpiteet

Hankkeiden yhteensovittamisessa on tärkeintä priorisoida vuoden 2021 merkittävät käyttöönotot kaikkia tulevaisuushankkeita tärkeimmiksi ja varmistaa oma resurssi niihin ensin. ICT:n kehittämisen osalta varmistetaan yhdessä tietohallinnon kanssa kaupungin resurssit joukkoliikenteen kehittämiseen ja priorisoidaan hankkeita. Vuoden 2021 aikana selvitetään joukkoliikenneyksikön oman ICT-kehittämisen mahdollisuudet. Korona-pandemian osalta jatketaan Feelsafe-työtä ja varaudutaan koronan jälkeiseen maailmaan mm. lippujärjestelmän kehittämissuunnitelmalla. Sähköisen liikenteen hankintaan liittyvissä valmisteluissa hyödynnetään oman tuotannon (TKL) osaamista uuden allianssimaiseen yhteistyöhön liittyen.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Palkalliset henkilötyövuodet (htv)	TP 2019	VS 2020	VS 2021
	21,5	23,1	24,1
Yhteensä (htv)			

Strategisissa osaamisalueissa korostuu esimiesosaamisen vahvistamisen sekä esimiesten ja asiantuntijoiden osalta allianssiosaamisen vahvistaminen liittyen raitiotien liikennöinnin palveluallianssiin sekä vuoden 2021 alusta käynnistyvään allianssimaiseen yhteistyöhön oman tuotannon kanssa. Koko henkilöstön osalta muutosten hallinnan vahvistaminen sekä vuorovaikutusmenetelmien oppiminen erityisesti etätyöskentelyä silmällä pitäen.

Ammatillisina osaamistarpeina tunnistetaan koko henkilöstön osalta tietosuoja-asiat sekä vuoden 2021 erittäin merkittävien uudistusten sisäistäminen. Käyttäjälähtöisen ajattelutavan lisääminen kohdistuu myös koko henkilöstöön. Liikennesuunnittelussa käyttöönotettava uusi suunnittelujärjestelmä edellyttää osaamisen vahvistamista.

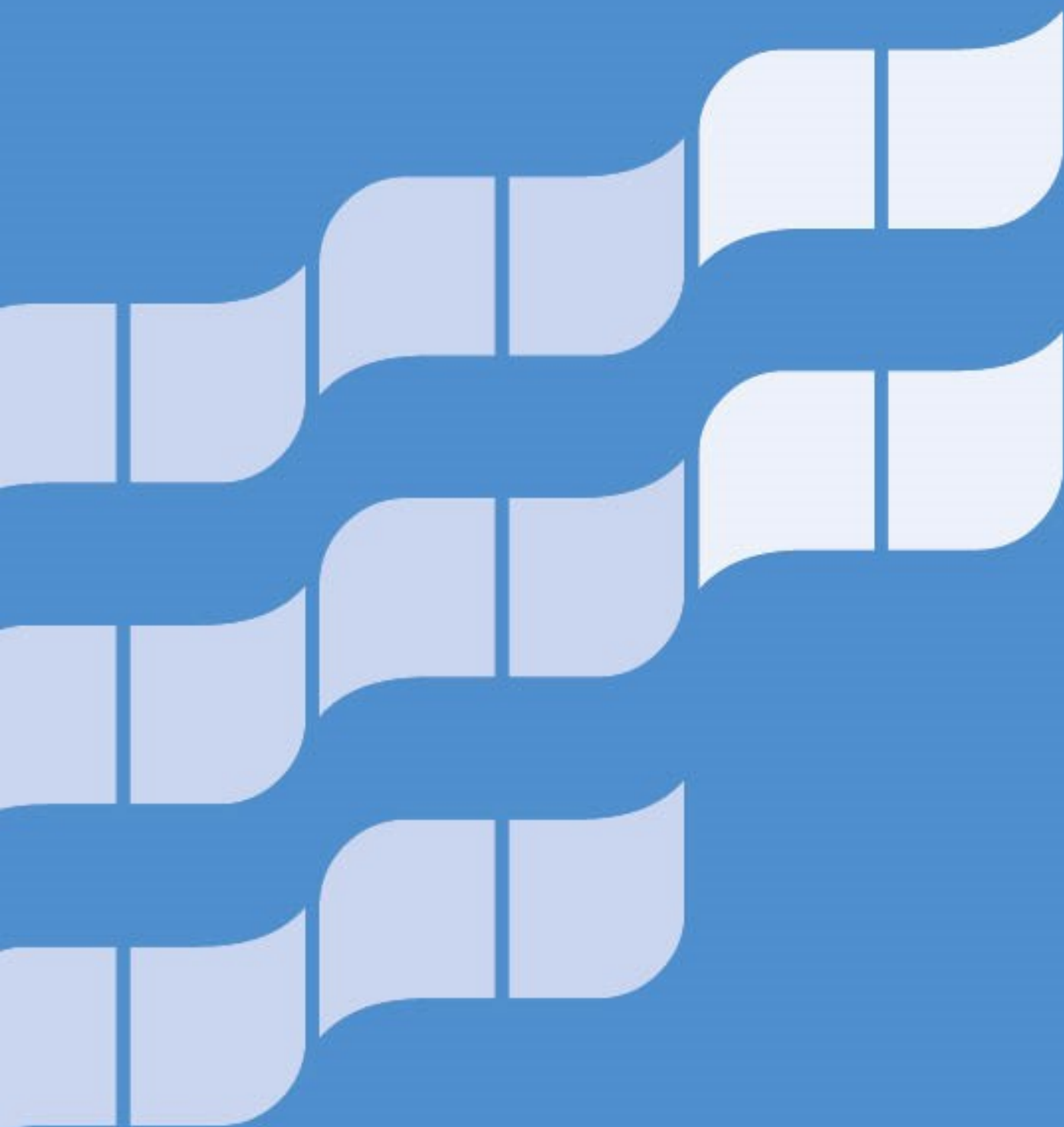
Liitteet

Liite 1. Hankintasuunnitelma joulukuusta 2021 - 2022

Liite 2. Hankintasuunnitelma vuodelle 2021 - 2022

Liite 3. Yleiset investointihankkeet kartalla

Liite 4. Yleiset investointiluettelo

TAMPERE